

Rudar

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje

april 2003,
številka 3, leto XXXVII

GRMOVŠEK SILVO
TITOV TRG 4
KUPUJIŽNICA VELENJE
320 VELENJE

Poštnina plačana

Foto: Ivo Hans Avberšek

VSEBINA

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje, april 2003, številka 3

- 4 Ali bo odpoved pogodbe o zaposlitvi nekaj povsem običajnega?
- 6 Racionalizacija pridobivanja premoga
- 8 Izobraževanje – gibalo razvoja
- 10 Imate idejo? Poiščite nabiralnik idej!
- 12 Sejmi so priložnost za nove posle
- 14 Prazničen dan Zemlje za ERICo
- 15 Masni spektrometer API 3000
- 16 Poletje bo kmalu tukaj!
- 17 Habit se je približal strankam
- 18 Naš gost: Ahmet Mehonić
- 20 Zunanja presoja potrdila usklajenost s standardi

- 21 Makedonski lignit na velenjski način
- 22 Preventivni ukrepi in raziskave, da se nesreča ne bi ponovila
- 23 38. skok študentov čez kožo
- 24 Skupščina DIT in predavanje
- 26 Kaj je požarna straža (2/4)
- 28 Rudarjevih 50 let
- 30 Na obisku: Matko Potočnik
- 32 Zdravje: Alergija

Proces pridobivanja premoga je bil do sedaj voden tako, da je bilo letos mogoče združiti vse tri jame - Preloge, Pesje in Škale - v obrat Proizvodnja in s tem dela organizirati enostavnejše, preglednejše, lažje pa se je tudi hitro odzivati na potrebe po premogu, ki jih narekuje trg. Obrat vodi Vinko Kotnik.

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/899 61 00, int. 18-15, fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rly.si, Ivo.Avbersek@rly.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Marko Mavec - tehnično področje, Tomo Lipnik - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICo, Metka Druks - Gost, Tomaž Pungartnik - Habit, Slavica Pogorelnik - Kamnolom Paka, Milena Krofl - PLP, Miro Sitar - Telekom sistemi, Jožica Peterlin - Športno društvo

Grafična priprava Eurograf, d.o.o. Velenje

Tisk Tiskarna, d.o.o. Velenje

Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejema zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5%. Poština plačana pri pošti 3320.

V HTZ IP želijo letos zbrati 200 idej svojih sodelavcev. "Vem, da ljudje gledajo okoli sebe in vidijo napake. Če bodo le za 10 odstotkov teh napak dali predloge, kako jih odpraviti, smo zmagali," zatrjuje Peter Hudournik, koordinator inovacijske dejavnosti.

"Pri presoji v vašem podjetju nismo ugotovili nobenega odstopanja od standarda in sistemske dokumentacije in naše poročilo bo izdano brez ugotovljenih neskladnosti," je bila ugotovitev presojevalcev, ki so s tem potrdili veljavnost certifikatov ISO 9001 in ISO 14001 za leto dni.

Letošnji svetovni dan Zemlje, 22. april, je bil za zaposlene v ERICu Velenje še posebej prazničen. Tega dne so namreč odprli nove inštitutove prostore na Starem jašku. Največja pridobitev v prenovljeni hiši je večji in zelo sodoben laboratorij.

Ob prazniku dela

Ob prazniku dela je prav, da zapišem nekaj misli o aktualnem dogajanju v našem kolektivu po tragični nesreči in spreminjanju letnega delovnega načrta.

Pred delavci Premogovnika Velenje je v naslednjih mesecih velika intenzivnost izkopavanja premoga zaradi nadplanske proizvodnje v TEŠ.

Da se stopnja varnosti ne bi zmanjšala, pozivam vse sodelavce, da dosledno spoštujejo rudarske predpise in navodila za varno delo in zdrave delovne razmere.

Učinkoviti preventivni ukrepi, znanje, pravočasno zaznavanje nevarnosti in obveščanje o njih, zaupanje v samoreševalne aparate, redna vadba vseh zaposlenih v jami, izkušnje z uporabo aparatov, organiziran umik moštva z delovišča in takojšnja pomoč sodelavcem v težavah lahko preprečijo posledice, kot jih je imela nesreča 6. februarja. Na srečo se pač ne moremo zanašati.

Delavci in delodajalec bomo imeli dobiček, če bomo dovolj storili za promocijo varnosti in zdravja na delovnem mestu. Številne raziskave nam povedo, da en vložen tolar v odpravljanje tveganj za varnost in zdravje pri delu vrne dva tolarja v obliki nižjih stroškov zaradi odpravljanja posledic tveganja. Običajno so najboljše rešitve tudi najenostavnejše.

Pred letom sem zapisal: "Ob prazniku želim vsem delavcem, da res nikoli ne bo treba svojih pravic zahtevati s stavko". Danes sem prepričan, da mora biti vodstvo sindikata pripravljeno tudi na organizacijo stavke.

Kako je lahko kolektivna pogodba krivična, nam pove dejstvo, da v elektrogosposodarstvu velja 40-urni delovni teden. V premogovništvu pa uprava domala popolnoma svobodno odloča med 36- in 40-urnim delovnim tednom. Kot pravi, na ta način povečuje produktivnost

in s tem tudi konkurenčnost našega premoga na trgu. Ob tem je zanimivo, da stroškovna cena našega premoga, izražena v kalorični vrednosti dosega komaj 63 odstotkov cene premoga v Španiji in Nemčiji.

Odveč je ponavljati dejstvo, da so plače v elektrogosposodarstvu, tako kot vedno zadnjih deset let, spet rasle hitreje od naših. Kako bomo oblikovali letošnje plače, je odvisno tudi od pripravljenosti uprave, da nam pravočasno posreduje vse podatke.

Sicer pa so naše zahteve dovolj jasne. Za plačilo nadurnega dela in nagrajevanje delavcev, ki imajo merljive cilje, je treba oblikovati sredstva za izplačilo mimo dosedanjih okvirov. Saj bi se tako lahko zgodilo, da bi delavcem, ki nadurnega dela ne bi opravljali, plače preveč zaostale.

In za konec želja: naj bodo rezultati našega dela takšni, da bomo naslednji praznik dela praznovali z devetimi prostimi prazničnimi dnevi. Prostora za premog na deponiji imamo več kot dovolj.

Vsem delavkam in delavcem poslovnega sistema Premogovnik Velenje čestitam za praznik dela!

Srečno!

Tomo Lipnik, predsednik sindikata Premogovnika Velenje

Ali bo odpoved pogodbe o zaposlitvi nekaj povsem običajnega?

Prvi maj je praznik dela, delavcev. Sindikati ob tej priložnosti še posebej opozarjajo na težave delavstva in na svoje naloge pri zagotavljanju in ohranjanju pravic delavcev. Na kaj opozarja sindikat našega podjetja? Besedo ima njegov predsednik Tomo Lipnik.

Rudar: "Uprava je v aprilu sprejela sklep, da bosta od prvotno načrtovanih treh prostih dni pred prvim majem sedaj dva delovna. Kako ste to spremembo delovnega koledarja sprejeli v sindikatu in koliko urni delovni teden imamo pravzaprav letos v Premogovniku Velenje?"

Lipnik: "Konec marca smo se z upravo pogajali o 36-urnem delovnem tedniku in s tem predlogom pogojno soglašali z opredelitvijo, da je treba delavcem pri najtežjih opravilih omogočiti več časa za počitek. 15. aprila se je med nami razširila novica, da je delovni koledar za april "popravljen".

Če smo že morali delati na pustno soboto, nam vsaj za velikonočno soboto ni bilo treba. Botri so si lahko oddahnili. Sedaj bomo verjetno delali tudi na predvečer praznika dela, če uprava ne bo v zadnjem trenutku sprejela predloga sindikata, da je to dela prost dan. Namesto 18 delovnih dni naj bi jih v aprilu opravili kar 23.

Če bi se poigrali s številkami, bi lahko rekli, da imamo v aprilu 45-urni delovni teden namesto v delovnem koledarju predlaganega 36-urnega delovnega tedna.

Rudar: "Rudarji smo vedno na udaru za znižanje cene našega proizvoda, v sindikatu pa dobro veste, da se niža tudi cena našega dela in da postopno ugašajo različne bonitete!"

Lipnik: "Cena našega dela na uro že nekaj let raste. Plačilna kuverta pa je vsako leto tanjša. Po pravici povedano tudi tanjša ne bi bila, če ne bi imeli bančnih posojil s tako imenovanim korekcijskim faktorjem, ki omogoča najetje večjega posojila. Zaradi inflacije pa se obrok odplačila nenormalno veča.

Če bi se vsi delavci zavedali svoje dolžnosti, da delajo, in če bi delodajalec vsem delavcem zagotovil delo 40 ur tedensko, bi tudi naše plače lahko bile lepše, kot so. Morda bi lahko delodajalec poplačal tudi našo pripravljenost za delo, kot to počne v drugih podjetjih elektrogospodarstva? Elektrogospodarstvo je tudi zaradi tega oblikovalo velik dobiček in omogočilo izplačilo decembrske plače

v višini 397.814 tolarjev 6.959 zaposlenim v elektrogospodarstvu. Zadnji, še vedno ne dokončen podatek, govori o tem, da so naše plače v letu 2002 dosegle razmerje do Republike samo 124,30 odstotka, kar je manj od dogovorjenega minimuma 124,36 odstotka. Sindikat lahko ponudi letovanje v osmih apartmajih, ki so bili kupljeni izključno s pomočjo članarine naših članov. Delavci elektrogospodarstva

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, območna organizacija Velenje vas

vabi na tradicionalno prvomajsko srečanje na Graško Goro v četrtek, 1. maja 2003!

Program praznovanja:

- ✓ jutranje budnice Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje, Pihalnega orkestra Zarja Šoštanj in Godbe na pihala Zgornje Savinjske doline v Velenju, Šoštanju, Šmartnem ob Paki, Mozirju, Nazarjah, Ljubnem, Lučah, Gornjem Gradu in Solčavi,
- ✓ ob 11. uri začetek prvomajskega srečanja na Graški Gori; v kulturnem programu bodo nastopili godba, pevski zbor in recitatorji; slavnostna govornica bo **Dragica Andlovič**, predsednica SKVN Slovenije,
- ✓ ob 11.30 polaganje cvetja k spomeniku Nošenje ranjencev,
- ✓ ob 12.30 trim pohod z Graške Gore na Jesenjakov hrib,
- ✓ od 11.30 do 17.00 ples, družabne in športne igre; igral bo ansambel Sredenšek,
- ✓ ob 17.00 zaključek prireditve.

Avtobusi bodo na Graško Goro vozili:

- ✓ iz Velenja od 8. ure vsakih 30 minut s postaj Pesje, Gorica, Bevče, Nama, Prešernova, Trznica, Rudarski dom,
- ✓ iz Šoštanja ob 9. uri z avtobusne postaje,
- ✓ iz Mozirja ob 9. uri z avtobusne postaje.

Odhod avtobusov z Graške Gore bo med 15. in 17. uro. V primeru dežja prireditve odpade.

Območna organizacija ZSSS Velenje vam čestita ob 1. maju, prazniku dela!

bodo lahko letovali po "sindikalnih cenah" v prek 100 počitniških objektih (objekte vzdržujejo podjetja, ki so tudi lastniki le-teh).

Uprava predlaga izplačilo minimalnega regresa v višini 132.170 tolarjev. Sindikat zahteva izplačilo regresa v višini 230.000 SIT do 29. aprila 2003.

Številne, pogosto upravičene, pritožbe naših članov na zmanjševanje pravic - ukinitve karte za premog, zniževanje plač, kontrola bolniške, izsiljevanje soglasij za napotitev na druga dela, določanje osebnih delovnih uspešnosti, dodatni dan dopusta za vsakega otroka do dopolnjenega 15. leta starosti, benefikacija, preobremenjenost delavcev pri popravilu ločnega podporja,...) kažejo na zaostrovanje razmer v vseh delih poslovnega sistema. Takšnih pritožb pred letom dni ni bilo zaslediti ali pa so bile prej izjema kot pravilo."

Rudar: "V celotnem poslovnem sistemu se reorganiziramo. Se tudi sindikat prilagaja novim razmeram in kako reagira na težave delavcev?"

Lipnik: "Sindikat prilagaja svojo organiziranost novo nastalim razmeram. Sindikat se bo trdo pogajal za ohranitev pravic delavcev. Še posebej velja to za invalidsko podjetje HTZ, kjer je možna enostranska odpoved kolektivnih pogodb šele po desetih letih od njegove ustanovitve.

Napovedane in že realizirane odpovedi premogovniške in podjetniške kolektivne pogodbe v posameznih delih poslovnega sistema ne smejo pomeniti samodejnega zniževanja plač in pravic delavcev v teh dejavnostih.

Zaradi velike zadolženosti večine delavcev v poslovnem sistemu vsaj v prehodnem obdobju sindikat ne more pristajati na realno zniževanje plač. Od uprave pričakujemo, da bo čimprej omogočila izvajanje vseh predlaganih ukrepov za sanacijo nastalih razmer.

Nobene pogodbe, ki ureja delovna razmerja, ni treba delavcu podpisati takoj. Delavcem priporočam, da takoj podpišejo samo potrdilo o vročitvi dokumenta. Najprej je treba vse dokumente natančno prebrati, se po potrebi posvetovati in šele nato vrniti podpisan izvod pogodbe delodajalcu.

Odpoved pogodbe o zaposlitvi s ponudbo nove pogodbe o zaposlitvi bo po novem ZDR nekaj povsem običajnega. Vprašanje pa je, če bodo vse odpovedi utemeljene in upravičene, zato velja biti previden. Člani sindikata bodo lahko zahtevali od delodajalca, da o tem obvesti sin-

Spoštovani!

Živimo v času sprememb, v času, ko se je treba hitro prilagajati tržnim zahtevam.

Sporazum, ki sta ga državi Slovenija in Hrvaška dosegli v zvezi z Nuklearno elektrarno Krško, omogoča v letu 2003 Premogovniku Velenje večji izklop premoga. To seveda pomeni večji prihodek za podjetje in posledično manjšo izgubo.

V upravi družbe smo se odločili in podpisali pogodbo za prodajo dodatnih 200.000 ton premoga v prvi polovici leta ter se obvezali za še dodatno proizvodnjo 200.000 ton premoga v drugi polovici leta 2003. Slednje bomo lahko prodali, v kolikor bodo razmere na trgu z električno energijo to zahtevale.

Dela nam letos torej ne bo manjkalo. Proste dni, ki smo jih predvideli v delovnem koledarju, bomo morali s ciljem doseganja pogodbenih obveznosti, spremeniti v delovne. Še več, za zahtevne proizvodne naloge bomo morali vključiti tudi dodatne, že pozabljene, rdeče sobote. In dobro je tako.

Delo daje vsebino našemu življenju. Pravimo, da je človeška sreča v delu in v sadovih dela. Praznik dela, 1. maj, je priložnost, da na vse tegobe vsakdanjika pozabimo. Je priložnost, da se srečamo, pokramljamo in z vrčkom piva nazdravimo. Graška Gora je pravi kraj za to.

Drage sodelavke, cenjeni sodelavci! V imenu uprave in v svojem imenu vam želim prijetne praznike. Vsem tudi čestitam ob prazniku dela, 1. maju.

Dr. Evgen Dervarič, direktor Premogovnika Velenje

dikat. Sindikat bo s svojim mnenjem lahko vplival na odločitev delodajalca.

Prizadevali si bomo, da zaradi prehoda Slovenije na skupno evropsko energetske tržišče ne bo odpuščen noben delavec v poslovnem sistemu. Vse večje spremembe organiziranosti podjetij poslovnega sistema je treba predhodno podpreti z razvojnimi načrti, iz katerih bo razvidna ocena ekonomske upravičenosti, in z aktom o sistematizaciji delovnih mest. "

Rudar: "Kako ste se v sindikatu vključili v razprave po februarški nesreči in zagotavljanje varnega dela?"

Lipnik: "V aprilu smo prejeli pisni odgovor tehničnega direktorja na stališča, ki sta jih izoblikovala IO sindikata in svet delavcev, in odločbo rudarskega inšpektorja. Pričakujemo še izvedensko mnenje o priznavanju nezgode v nesreči prizadetih delavcev. Če bodo delavci z odgovori zadovoljni, ne vidim razloga, da ne bi razprave zaključili.

Svet delavcev in pri njem imenovani odbor za varnost in zdravje pri delu bo spremljal izvajanje sprejetih ukrepov.

Mednarodna organizacija dela je leta 1995 sprejela Konvencijo o varnosti in zdravju v rudnikih in Priporočilo o varnosti in zdravju v rudnikih. Vlada Republike Slovenije bi morala že v letu 1996 o možnostih sprejema obeh mednarodnih dokumentov obvestiti Mednarodno organizacijo za delo.

Oba ratificirana dokumenta bi omogočala učinkovito mednarodno sodelovanje, izmenjavo vseh informacij, dostop do svetovalcev Mednarodne organizacije dela in neodvisnih ekspertov glede varnosti in zdravja v rudnikih. Ne nazadnje tudi sindikat in svet delavcev dobita mnogo več jasno zapisanih pristojnosti, kot jih imata danes. Upam, da bo vključitev v EU pospešila uporabo obeh dokumentov tudi v Sloveniji.

Ob tej priliki se zahvaljujem vsem sodelavcem za njihov trud in prizadevanja za čim boljše sindikalno delo. Še posebej se zahvaljujem vodji pravne službe Premogovnika, ki si še vedno prizadeva, da bodo vsi sodelavci, upokojeanci ali njihovi svojci lahko prodali svoje delnice, ki smo jih prejeli za zaostale plače."

Diana Janežič

Racionalizacija pridobivanja premoga

Z letošnjim letom sta se obrata Jama Preloge in Jama Pesje-Škale združila v obrat Proizvodnja, njegovo vodenje pa je prevzel Vinko Kotnik, univ. dipl. inženir rudarstva.

Rudar: "Zakaj je do te združitve prišlo?"

Kotnik: "Med štirimi strateškimi cilji Premogovnika Velenje, sprejetimi na 6. poslovno-strateški konferenci konec leta 2002, je bila tudi racionalizacija procesa pridobivanja premoga, kar pomeni s ceno odkopavanja premoga postati in biti konkurenčen drugim uvoženim energentom za proizvodnjo električne energije. Seveda je na potrebo po konkurenčnosti vplivalo tudi odprtje trga z električno energijo. Zavedamo se, da je naš premog, ki je nizke energetske vrednosti in pridobljen z dragim jamskim odkopavanjem, zelo težko konkurenčen uvoženim premogom, ceneje pridobljenim na dnevnih kopih.

Če zanemarimo strateško pomembni vir domače energije, potem trg priznava samo ceno energije, tu pa moramo biti konkurenčni, če hočemo obdržati proizvodnjo premoga. Optimizacija in racionalizacija pridobivanja premoga pomenita pridobiti količino premoga, ki jo lahko prodamo v obliki električne energije po sprejemljivi ceni za nas in za kupce.

Racionalizacija pridobivanja premoga gre v dve smeri: v zmanjšanje stroškov dela, ki obsegajo več kot polovico vseh stroškov, in zmanjšanje obsega jame, da bodo stroški izdelave novih objektov in vzdrževanja minimalni.

Proces pridobivanja premoga je bil do sedaj voden tako, da je bilo letos mogoče združiti vse tri jame - Preloge, Pesje in Škale - v obrat Proizvodnja in s tem dela organizirati enostavnejše, preglednejše, lažje pa se je tudi hitro odzivati na potrebe po premogu, ki jih narekuje trg.

Z združitvijo vseh treh jam v obrat Proizvodnja združujemo in zmanjšujemo število nadzorno tehničnega osebja ter število delavcev, potrebnih za učinkovito vzdrževanje jamskih prostorov."

Rudar: "Kakšna je organiziranost obrata Proizvodnja, kaj vse obsega ta obrat?"

Kotnik: "Obrat Proizvodnja je zadolžen za odkop premoga, ki je določen in sprejet z letnim delovnim načrtom. Predvideni letošnji obseg proizvodnje je 3.750.000 ton, že sedaj pa se nakuže, da bo treba odkopati še dodatne količine premoga, okoli 400.000 ton. To pa je več kot enomesečna proizvodnja premoga in zanjo bo potrebno vključevati dodatne delovne dneve in tudi prej vključevati odkopavanje premoga na novih odkopih.

V obratu Proizvodnja nas je zaenkrat zaposlenih 462, osnovni dejavnosti obrata pa sta odkopavanje premoga ter likvidacija jamskih prog in objektov. Poleg tega smo zadolženi za montaže in demontaže odkopnega podporja pri prestavilu odkopov, vzdrževanje jamskih objektov (odvodnjavanje, odpraševanje, izdelavo močvirnikov, odstranjevanje in nevtralizacijo premogovega prahu) in oskrbovanje transporta premoga na presipnih mestih do glavnih odvoznih trakov.

Za nemoteno in varno delo imamo organizirano vodenje in nadzor izvajanja vseh procesov. Poleg tega skrbimo za nenehno usposabljanje delavcev na teoretičnem in praktičnem področju pred potencialnimi nevarnostmi v jami."

Rudar: "Kako poteka delo v obratu?"

Kotnik: "S koncentracijo proizvodnje na dveh do treh odkopih sočasno smo do sedaj vseskozi povečevali učinke produktivnosti odkopne fronte na prek 200 ton na delavca na odkopu na dan. To so nam omogočili razvoj odkopne opreme, zmogljivosti odkopnih transporterjev in kombajnov, jamskega podporja, odvoznih trakov, dobro izdelanih jamskih prog in podobno.

Vinko Kotnik: "Vsak dober dnevni rezultat, rešitev tehničnega problema, prizadevanje podrejenih mi dajejo zadovoljstvo in nove moči."

Delo v jami se izvaja v eni, dveh, treh ali celo v štirih delovnih izmenah, odvisno od potreb po premogu in stanja na odkopih.

Konec leta 2003 bomo zaključili odkopavanje v jami Škale in se premestili v SZ predel področja Prelog oziroma Gaberk.

Na področju Gaberk pričakujem težje in zahtevnejše pogoje odkopavanja, predvsem pa bo tu produktivnost padla zaradi dovoljene višine odkopavanja, ki je omejena na 4 m. Vzrok so tanke izolacijske plasti nad premogovim slojem.

Učinkovitost odkopavanja na tem področju bomo morali nadoknaditi s hitrostjo napredovanja in daljšanjem dolžine odkopov. Letos pri odkopavanju in zmanjševanju obsega jame načrtujemo prek 9000 metrov likvidacij jamskih prog. S koncentracijo proizvodnje smo uspeli do sedaj dosežati dobre rezultate, ki jih lahko primerjamo z odkopavanjem drugje po Evropi.

Seveda se s koncentracijo proizvodnje premoga na malem številu odkopov pojavljajo tudi težave, kot so: zanesljivost proizvodnje, težave z odplinjevanjem ekshalacijskih plinov CH₄ in CO₂, težave z odpraševanjem premogovega prahu, nezadostne kapacitete glavnih odvozov."

Rudar: "Poudarek mora biti na varnosti. Kako ste se lotili izvajanja ukrepov, ki so bili z odločbo inšpektorja sprejeti po nesreči 6. februarja? Kako trenirate moštva za nameščanje samoreševalnih aparatov?"

Kotnik: "Nepredvidljivi dogodek 6. februarja popoldne na odkopu k.-90 C je nam predvsem zaradi izgube življenj rudarjev povzročil veliko bolečino. Postavljajo se razna vprašanja. Zakaj je do tega prišlo, smo naredili kaj narobe, kako bi to lahko preprečili, zakaj niso rudarji ravnali v skladu z navodili itd.

Tu moramo ugotoviti, da smo v boju z naravo dostikrat nemočni, čeprav uporabljamo najsodobnejše znane metode in varnostne sisteme zaščite. Veliko sredstev in časa namenjamo varnosti pri delu, kljub temu pa je tveganje pri delu v jami dosti večje kot zunaj jame. Zaradi tega imajo rudarji pri podzemnem pridobivanju premoga tudi bonitete. V sodelovanju z rudarsko inšpekcijo smo po tem dogodku sprejeli dodatne varnostne ukrepe za zaščito pred tovrstnimi potencialnimi nevarnostmi pri odkopavanju, ki te ukrepe sedaj izvajamo.

Tako smo na odkop vgradili dodatne stacionarne merilnike za CH₄. Nadzornike in vodje odkopov smo opremili s prenosnimi kontinuiranimi merilniki jamskih plinov in kot odgovorne osebe imajo možnost ter dolžnost takoj alarmirati, ukazati namestitev izolacijskih samoreševalnih aparatov, šele po tem se rudarji mirno umaknejo iz ogroženega področja.

Delavce na odkopu in vse tiste, ki se občasno zadržujejo na odkopu ali njegovi bližini, smo opremili z dodatnimi samoreševalnimi aparati OXY. Ti aparati dopuščajo večkratno uporabo, kar nam omogoča treninge nameščanja in poizkusne umike z nameščenimi aparati. V sestav moštva na odkopu smo vključili predpisano število jamskih reševalcev, ki so za takšne primere reševanja usposobljeni. Poleg vseh teh ukrepov, ki jih redno izvajamo v jami na odkopu k-90C, smo predpisali dodatno teoretično in praktično usposabljanje upo-

rabe samoreševalnih izolacijskih aparatov ŠSM-30 za vse zaposlene v jami. Pri tem usposabljanju se je pokazalo, da imajo nekateri določen odpor do aparatov.

Pri nevarnostih, kot so izbruhi in izrivi jamskih plinov, je lahko umik brez aparata – pa naj bo še tako hiter – usoden za življenje. Rešitev je zaupanje v samoreševalni aparat, ki ga ima vsak rudar pri sebi.

Poleg vseh varnostnih ukrepov, ki jih izvajamo, pričakujemo še tehnične ukrepe, do katerih naj bi prišla strokovna skupina znanstvenikov, ki se ukvarja z mehanizmi plinskih izbruhov. Pa vendar je ob vseh znanstvenih raziskavah na področju plinskih izbruhov težko učinkovito napovedovati tovrstne potencialne nevarnosti."

Rudar: "Odgovornost pri vodenju takšnega obrata je precejšnja. Kako to doživljate vi?"

Kotnik: "Tehnično vodenje obrata Proizvodnja je zelo zanimivo, zahtevno, naporno, dostikrat stresno, saj se vsak dan srečuješ z novimi izzivi, problemi. Za takšno delo je potrebnih veliko izkušenj, pa tudi velika psihična in fizična zmogljivost, saj si v dogajanje vpet 24 ur na dan, sedem dni v tednu in celo leto. Klic dežurnega Premogovnika te ne sme spraviti iz tira, treznega razmišljanja in hitrega ukrepanja, niti sredi noči.

Na drugi strani pa se mora vodja obrata ukvarjati tudi z raznovrstno problematiko na odkopu.

Mislim, da mora biti za to delo človek rojen, opravljati ga mora z veseljem, ničesar mu ne sme biti težko, sicer takšnega dela ne more dolgo in uspešno opravljati. Vsak dober dnevni rezultat, rešitev tehničnega problema, prizadevanje podrejenih mi dajejo zadovoljstvo in nove moči. Najbolj sproščen sem v službi, ko imam pred sabo monitor in vsa dogajanja v jami. Izven službe teh informacij nimam v takšni obliki in je zaskrbljenost dosti večja, posebno če se pojavljajo težave v jami.

Ni mi težko, če je treba skočiti v jamo tudi ponoči ali v dela prostih dneh. Pogrešam pa pravega namestnika za svoje delo, da bi lahko mirno koristil načrtovano odsotnost, brez tega, da me vse delo počaka do vrnitve z dopusta."

Rudar: "Še o sebi kaj povejte. Kakšna je bila do sedaj vaša delovna pot?"

Kotnik: "Imam družino, dva otroka, hči hodi v 6. razred, sin pa v 1. razred osnovne šole. Izhajam iz kmečke družine, v kateri smo bili trije sinovi. V sorodstvu nimam rudarske tradicije. Za poklic v rudarstvu sem se odločil slučajno, namreč v tehnični šoli sem dobil štipendijo, s pomočjo katere sem se lahko izobraževal. Po uspešno končani tehnični šoli sem nadaljeval šolanje na rudarski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Po končanem študiju sem se leta 1988 zaposlil v Premogovniku in po pripravniškem izpitu sem bil razporejen v študijski oddelek. Po dveh letih dela v študijskem oddelku sem kot prvi univerzitetni diplomirani inženir opravljal strokovni izpit za rudarskega nadzornika. Po izpitu sem opravljal dela nadzornika in poslovodje Zračenja v jami Pesje.

18. junija 1992 sem uspešno opravil strokovni republiški izpit za tehničnega vodja v metanskih jamah in za samostojnega projektanta. V letu 1993 sem bil razporejen za asistenta tehničnemu vodji jame Pesje, leta 1994 pa sem prevzel tehnično vodenje jame Pesje. V tem štiriletnem obdobju smo v jamo Pesje vpeljali sodobno strojno odkopno opremo in dosegli visoko produktivnost na odkopih. To se je pozneje preneslo tudi v druge jame in je bila osnova za koncentracijo proizvodnje premoga.

Leta 1998 sem prevzel tehnično vodenje jame Preloge. V petletnem obdobju smo tudi v jami Preloge dosegli produktivnost odkopavanja, primerljivo s produktivnostjo v jami Pesje.

Sedaj vodim obrat Proizvodnja, poleg tega pa sem član razvojne skupine za pridobivanje in transport premoga in ekološko delovnega okolja. V prostem času se najbolj sprostim z rekreacijo, rad igram košarko in tenis."

Dragica Marinšek

PROIZVODNJA MAREC 2003

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PROIZVODNJA	281.000	357.000	413.370	132.370	56.370	147,11	115,79	17.973
PRIPRAVE	16.000	15.400	16.230	230	830	101,44	105,39	706
PREMOGOVNIK	297.000	372.400	429.600	132.600	57.200	144,65	115,36	18.678

Izobraževanje – gibalno razvoja

V službi Razvoj kadrov smo pripravili pregled izobraževalnih oblik in vsebin, ki smo jih organizirali in izvedli v februarju, marcu in aprilu.

✓ V okviru projekta IZIDA “Spodbujanje poklicnega izobraževanja s pomočjo poklicne vzgoje” smo skupaj s Praktičnim izobraževanjem pripravili še dve delavnici za drugo skupino učencev MPT Velenje in sodelovali na zaključni prireditvi za prvo skupino, ki že ustaljeno poteka v Gorenju.

✓ 4. marca smo pričeli z rednim letnim dopolnilnim strokovnim izobraževanjem rudarskih, elektro in strojnih **nadzornikov** podjetja. Programski koncept izobraževanja, ki ga sistematično nadgrajujemo od leta 1994 dalje, temelji na strokovnih znanjih, ki so potrebna za učinkovito obvladovanje zahtevnega tehnološkega procesa. Posebno skrb namenjamo znanjem, ki so vezana na zakonodajo s področja varstva pri delu, in okoljskemu izobraževanju.

Teme letošnjega seminarja so bile: aktualne razmere v podjetju, poročilo službe VPD, ocena tveganja, slikovni prikaz nameščanja ŠSM 30 aparata, nevarne snovi – jamski plini, razgovor – dobra pomoč medsebojnim odnosom in navodila za varno delo.

Kot predavatelji so sodelovali dr. Evgen Dervarič, mag. Marjan Kolenc, Boris Potrč, Matjaž Vetrih, Milena Ahtik in tehnični vodje obratov.

Seminarja se je udeležilo 267 nadzornikov.

✓ Marca je komisija za strokovne izpite in **preverjanje znanja** v popoldanskem času začela s preverjanjem znanja nadzornikov in strelcev Premogovnika Velenje za leto 2003. Podatke o uspešnosti na preverjanju in nekaj več statistike boste našli v naslednji številki Rudarja, v tej številki pa lahko na naslednji strani preberete intervju z dvema nadzornikoma, ki sta letošnji izpit že opravila.

✓ 14. marca je bil 8-urni **uvajalni seminar za pripravnike** poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Udeležilo se ga je 23 pripravnikov – 20 iz Premogovnika Velenje, trije pripravniki pa iz hčerinskih družb.

Pripravniki so si ogledali sobo dežurnega Premogovnika Velenje in VTIS

Namen uvajalnega seminarja je bil seznaniti pripravnike s strateškimi usmeritvami in s pravno organizirano nastjo podjetja, s sistemom nagrajevanja in s podjetniško kolektivno pogodbo ter z vlogo jamske reševalne postaje.

Pripravniki so si ogledali sobo dežurnega Premogovnika Velenje in VTIS – varnostno-tehnični informacijski sistem, kjer so imeli priložnost v živo spremljati dogajanje in tako spoznati vlogo obeh področij. Na področju okoljevarstva so udeleženci v besedi in sliki spremljali naravne poteze Šaleške doline in njene spremembe zaradi delovanja človeka. Seznanili smo jih tudi z organizirano nastjo pripravništva v Premogovniku Velenje.

Na seminarju so kot predavatelji sodelovali mag. Marjan Kolenc, Anica Zajc, mag. Emil Šterbenk, dežurni PV Evgen Treven, Matko Potočnik in Alenka Verbič.

✓ 19. marca so Marko Ranzinger in Iztok Esih iz PV, Branko Jan in Drago Potočnik iz HTZ PC SIPO ter Peter Venišnik iz HTZ PC ESTO uspešno opravili **strokovni izpit**.

✓ 20. in 21. marca smo z dokumentoma Izobraževanje za proizvodni

proces ter Izobraževanje sodelavcev s področja ekologije uspešno prestali **redno zunanjo presojo** sistema kakovosti po standardu ISO 9001:2000 in sistema ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001.

✓ 28. marca je dvajset pripravnikov Premogovnika Velenje uspešno opravilo **pripravniški izpit**.

✓ **Računalniško izobraževanje** oziroma usposabljanje sodelavcev za delo s posameznimi programskimi paketi je v podjetju ustaljena praksa. Tudi letos smo v sodelovanju s Šolskim centrom Velenje organizirali računalniške tečaje za naše sodelavce. V marcu smo izvedli nadaljevalni tečaj Excel za dve skupini udeležencev. Tečaj je uspešno zaključilo 24 kandidatov iz Premogovnika Velenje in HTZ IP.

✓ Vodstvo Premogovnika se je odločilo, da bomo v podjetje uvedli **letne pogovore** kot orodje za vodenje sodelavcev. Z njimi želimo izboljšati komunikacijo med vodjo in sodelavcem, povečati motivacijo za delo in za spremembe, postaviti konkretne in merljive cilje, izpopolniti opise delovnih mest. Letni pogovor je priložnost za vodjo in sodelavca, da se temeljito in poglobljeno pogovorita o delovni situaciji.

ji, o nalogah, izobraževanju in razvoju. Od obeh zahteva temeljito pripravo in poglobljeno sodelovanje.

Dr. Nada Zupan, profesorica z Ekonomske fakultete v Ljubljani, je na delavnici 11. marca predstavila pomen pogovorov, cilje njihovega uvajanja, pomen priprave vodje in sodelavca. Vsi udeleženci, vodje prvih treh nivojev vodenja v podjetju, so na

delavnici aktivno sodelovali in bili z njo zelo zadovoljni.

Direktor in direktorji področij so s svojimi neposredno podrejenimi letne pogovore že opravili, sedaj pa se s svojimi sodelavci na letnih pogovorih srečujejo vodje obratov, služb in projektov.

✓ Vodstvo podjetja, vodje obratov in vodje služb so **10. in 11. aprila** prisluhnili uveljavljenemu predava-

telju s področja HRM - ravnanja s človeškimi viri **Branetu Grubanu**, ki je v zanimivi delavnici spregovoril o strategijah ravnanja z ljudmi. Kvalitetno vodenje, prave komunikacije, medsebojni odnosi, timsko delo so še kako pomembni za učinkovitost in zadovoljstvo zaposlenih pri delu, za uspešnost podjetja.

Božena Steiner, Alenka Verbič, Majda Lampret

Ne glede na izkušnje je trema na izpitu vedno prisotna!

Andrej Hriberšek je 13 let nadzornik Zračenja v jami Pesje Škale, prej je bil od leta 1980 nadzornik v Klasirnici. Kot je dejal, ima bogate izkušnje s preverjanji znanja nadzornikov; zadnjih 14 let mu je šlo vedno po sreči, prej, v začetku delovne dobe, pa je kdaj tudi ponavljal izpit.

“Ne glede na izkušnje pa je trema vedno prisotna. Nekateri sodelavci imajo s tem res velike težave, od prebavnih motenj, bolečin v želodcu do psihičnih težav. Zakaj doživljam takšen stres? Snovi je veliko, zelo je obširna, gre za okoli 500 vprašanj, poznati je treba veliko zakonodaje, predpisov, navodil, službenih nalogov. Zakonodaja se nenehno spreminja, dopolnjuje, zamenjuje in vse to je treba poznati.

Pred preverjanjem znanja imamo predavanja, vendar nas na njih le pripravijo na izpite, celotno vsebino preverjanja pa je treba predelati samostojno. Jaz delam zelo intenzivno tri dni pred izpitom. Spremembam pa je treba slediti tudi med letom, saj se vsega ne da nadoknaditi pred izpitom.

Veliko ti na izpitu, seveda, pomagajo tudi izkušnje, rutina, pa tudi logično razmišljanje. Pravzaprav moraš stvar razumeti; nič ti ne pomaga člen zakona, če primera ne doživiš v praksi oziroma če nekega predpisa ne znaš uporabiti pri vsakodnevem delu. V tem je tudi smisel zakonodaje in to je tudi bistvo izpita.”

Kako je februarska nesreča vplivala na delo v jami, ravnote kako drugače? “Ukrepi, ki jih je predpisal inšpektor, se nanašajo le na jamo Preloge jug, pri nas merimo pline tako, kot smo jih prej. Plini so prisotni v celi jami od nekdanj, so pa v naši jami v zelo nizkih koncentracijah. Pred 20 leti so bile koncentracije plinov veliko večje in tudi zračenje je bilo popolnoma drugače urejeno. V naši jami na čelu

Andrej Hriberšek

že dolgo nismo imeli koncentracije metana 1,5 odstotka. Takšnih koncentracij metana praktično sedaj na nobenem odkopu ni, pa četudi so količine odkopanega premoga velike. Pojavlja se tudi ogljikov dioksid. Kar se tiče dimetil sulfida, ga v zadnjem času nisem nameril na nobenem delovišču več kot 10 ppm, kar pomeni, da bi lahko bila koncentracija 7-krat večja, da bi bil potreben umik.”

Andrej Hriberšek je 9. aprila opravil zadnji preizkus znanja v svoji delovni dobi, saj se bo novembra upokojil. Želimo mu vso srečo tudi v pokoju!

Iztok Planinšek ima 16 let delovne dobe, je pa 13 let nadzornik Zračenja v jami Pesje. Izpit je letos opravil in si za leto dni oddahnil.

“Treme je vsako leto manj, nikoli pa nisem brez nje. Izpit vedno vzamem zelo resno, nenazadnje je od tega odvisno moje delo, delovno mesto. Tisti, ki je vprašan, vedno misli, da ga izpraševalci lovijo pri neznanju, napakah. Tudi jaz sem imel ta občutek v prejšnjih letih, ko smo bili na izpitu

Iztok Planinšek

posamezno, sedaj pa smo naenkrat skupaj štirje in menim, da je to boljši način preverjanja znanja, da je manjši pritisk.

Kako se pripravljam na izpit? Pregledam vso dokumentacijo, s kolegi pa imamo tudi navado, da se nekaj dni pred izpitom dobimo pri enem od nas, da skupaj predelamo snov in se o njej pogovorimo. Pomembne so tudi izkušnje, saj lažje odgovarjaš, če si se s posameznim primerom že srečal pri delu.”

Ali zaradi februarske nesreče v jami posvečate večjo pozornost plinom, delate kaj drugače?

“Ne. Pline smo vedno merili in jih tudi sedaj, poostreni ukrepi so samo v jami Preloge. Plini se sicer pojavljajo tudi v jami Pesje. Ko je prekoračena mejna dovoljena koncentracija ogljikovega dioksida, ukrepamo, kot je predpisano, torej ustavljamo odkop, umikamo moštvo in prezračujemo. Niso pa ti primeri pogosti. Pojavljanja plinov ne jemljemo kot nekaj nenavadnega, posebnega.”

Diana Janežič

Imate idejo? Poiščite nabiralnik idej!

V HTZ IP so se lani lotili intenzivnega uvajanja projektne dela in ugotovili, da se nanj veže tudi inovacijska dejavnost. Zastavili so si niz aktivnosti, da bi spodbudili svoje sodelavce k podajanju idej. Letos bi jih želeli zbrati 200.

Kot je povedal **Damijan Kanduti**, univ. dipl. inž. strojništva, komercialni direktor HTZ IP, je bila inovacijska dejavnost z akti, ki to področje regulirajo, vodjem družb v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje predstavljena na kolegiju direktorjev poslovnega sistema 10. marca letos.

Cilj predstavitve je bil naravnati na vzpodbujanje inovacijske dejavnosti v vseh podjetjih poslovnega sistema. Predstavljene so bile tudi aktivnosti uvajanja inovacijske dejavnosti v HTZ IP, sprejete so bile usmeritve glede poenotenja obrazca za prijavo ideje in sprejet predlog povišanja nagrade za prijavo idej, ki bo realiziran do konca aprila.

Osnovo inovacijske dejavnosti predstavljajo dokumenti, ki so bili sprejeti aprila lani v Premogovniku Velenje in veljajo za vse članice poslovnega sistema. To so Poslovnik o realizaciji idej in poslovnih zamisli v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje, Pravilnik o inovacijski dejavnosti in nagrajevanju idej ter Navodila za izračun nagrad za inovacije.

Kot je povedal **Peter Hudournik**, dipl. inž. strojništva, želi HTZ IP v svojem poslovanju, glede na poslanstvo, ki si ga je zastavil v Razvojnem načrtu 2001/2005, zagotoviti nova delovna mesta, tehnološko posodobiti proizvodnjo in izvajati visoko produktivno proizvodnjo.

“Za rast in razvoj podjetja je nujno treba v podjetje uvesti inovacijsko dejavnost, ki bo kvalitetno skrbela zbiranje in obdelavo idej, njihovo uvajanje v prakso in nagrajevanje avtorjev. Zavedati se je treba, da so zaposleni v podjetju največji vir idej v tem okolju in da pravilen način spodbujanja k inovativnemu

razmišljanju lahko prinaša podjetju ekonomske koristi. Po drugi strani pa pravilen pristop k obdelavi, uvajanju in nagrajevanju idej povečuje pri zaposlenih pripadnost podjetju in povečuje zavzetost zaposlenih pri izvajanju njihovih rednih delovnih nalog,” pravi Hudournik, ki je pripravil koncept uvajanja inovacijske dejavnosti v podjetje. V njem je predstavil osnovno izrazoslovje s tega področja, način zbiranja idej, obdelavo idej in uvajanje inovacij ter nagrajevanje.

Obrazci, nabiralniki, plakati, urice za inovacije

Konkretno! Peter Hudournik: “Pripravili smo nov obrazec za prijavo ideje, ki je izdelan na osnovi dobrih praks inovacijske dejavnosti v uspešnih podjetjih. Obrazec je tiskan na kopirnem papirju, tako da original prijave obdrži prijavitelj inovacije in ima tako dokaz, da je vlogo oddal, kopijo pa prejmemo mi.

Na hrbtni strani originala so izveček iz pravilnika o pravicah in dolžnostih avtorja in podatki o sistemu nagrajevanja.

Obrazec avtorji ideje dobijo v naši službi, v elektronski obliki in ob nabiralnikih idej. Te smo postavili zaenkrat na šestih lokacijah v HTZ, tam, kjer se giblje največ naših sodelavcev.

Ob nabiralniku je tudi predal z obrazci. Sodelavci lahko torej na

Peter Hudournik: “Iz pogovorov s sodelavci vem, da imajo veliko dobrih idej, potrebujejo le spodbudo.”

enem mestu dobijo obrazec, ga izpolnijo in takoj oddajo.

Za promocijo inovacijske dejavnosti smo zaenkrat izdelali dve različici plakatov, plakate pa bomo dopolnjevali z novimi, da bomo neprestano spodbujali k razmišljanju in prijavljanju idej.

Skušali bomo biti čim bolj aktivni, ustvarjalni in na tak način nameravamo dajati zgled tudi drugim, da

pozorno opazujejo svoje delovno okolje, da razmišljajo, kaj bi se dalo izboljšati, poenostaviti, racionalizirati, delati varneje, enostavneje..."

Ena od pomembnih aktivnosti v inovacijski dejavnosti je tudi **urica za inovacije** - namreč na vseh izobraževanjih sodelavcev v HTZ IP bodo nekaj časa namenili tudi inovacijski dejavnosti. V tej fazi najprej s seznanjanjem s konceptom uvajanja inovacijske dejavnosti, z dokumenti, pričakovani vodstva podjetja, kasneje že z rezultati in realizacijo idej.

In kakšen je odziv delavcev HTZ IP? Peter Hudournik odkrito prizna, da je pričakoval v začetku večji odziv, a se hkrati zaveda, da so storili še premalo za promocijo te dejavnosti. "Sicer pa iz pogovorov s sodelavci vem, da imajo veliko dobrih idej, potrebujejo le spodbudo. Prepričan sem, da se da v našem podjetju marsikateri delovni postopek izboljšati, spremeniti, racionalizirati.

Tla so posebej plodna za koristne predloge, torej tiste majhne ideje, ki jih lahko uvedemo v prakso v nekaj urah, dneh ali tednu, skratka v zelo kratkem času, potrebni sta le spodbuda in volja za realizacijo.

Pri vseh idejah, velikih in majhnih, moramo le paziti, da bomo nanje hitro reagirali, jih sprejeli v postopek

in poskrbeli za realizacijo. Ljudje morajo imeti občutek, da so njihove ideje za vodstvo dobre, pozitivne, koristne, uporabne. Takšen način večja pripadnost zaposlenih podjetju, ta občutek pa znova povzroči, da ljudje bolj pozorno gledajo okoli sebe, skušajo stvari popraviti, izboljšati.

Stvari rastejo od majhnih k velikim. Vsi se moramo zavedati, da vsak predlog ne bo revolucionaren, ne bo prinesel velikih gospodarskih prihrankov, a vsako izboljšanje delovnih razmer, dela, ugodnejšega občutka delavcev na delovnem mestu je koristno.

Posredne koristi so vidne v že omenjeni večji pripadnosti podjetju, manjšem bolniškem izostanku, boljšem počutju na delovnem mestu in med sodelavci, večji storilnosti...

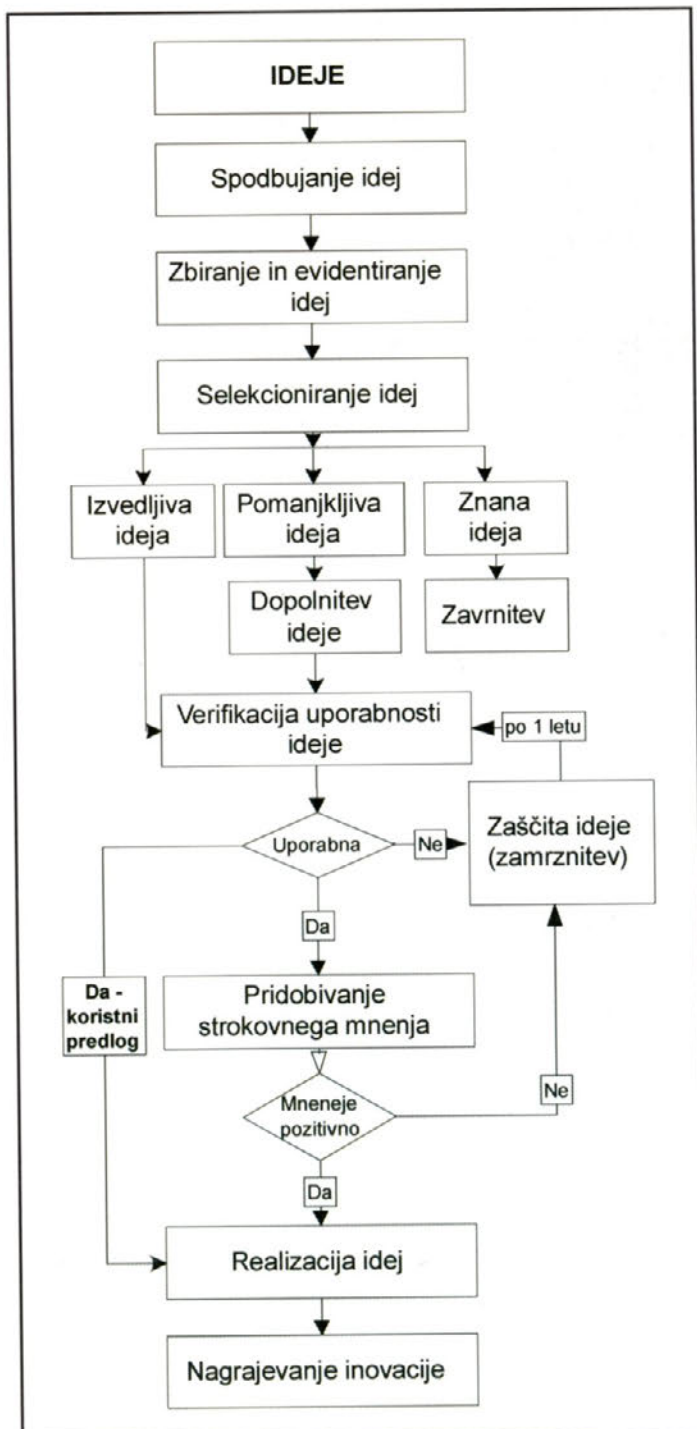
Ekonomske koristi pa se pokažejo pri večjih idejah, ki skrajšajo delovni čas za delovne operacije, manjši porabi

surovin in materiala, ki prinesejo nov izdelek, program..."

Koncept inovacijske dejavnosti v HTZ IP je torej postavljen. Peter Hudournik je pravi naslov, ki ga pokličete (62-81) ali mu pišete po elektronski pošti, če še česa ne veste. Če pa kar pokate od idej, kaj bi bilo treba izboljšati, potem le stopite do prvega nabiralnika idej, vzemite obrazec in ga izpolnite.

"Vem, da ljudje gledajo okoli sebe in vidijo napake. Če bodo le za 10 odstotkov teh napak dali predloge, kako jih odpraviti, smo zmagali," zatrjuje Peter Hudournik.

Diana Janežič

Sejmi so priložnosti za nove posle

Od 8. do 12. aprila je bil v Gornji Radgoni 16. mednarodni gradbeni sejem Megra. Lani je na njem prvič sodeloval tudi HTZ IP, letos so se mu pridružile še nekatere družbe iz poslovnega sistema.

Na razstavnem prostoru HTZ IP je nastopila skupina tolkalcev iz Maribora.

Podjetje HTZ IP je v okviru trženjskih aktivnosti v letu 2003 izbralo tri ključne sejme v Sloveniji, na katerih bo sodelovalo, in sicer 16. mednarodni gradbeni sejem Megra, 36. mednarodni obrtni sejem v Celju in srečanje vzdrževalcev Rogla 2003.

Na radgonskem sejmu Megra se je v štirih dneh predstavilo 280 domačih in 140 tujih razstavljalcev. Geslo letošnje Megre je bilo "V graditeljskem zanosu s pravo opremo, materiali, storitvami in znanjem". Megra vsako leto daje pregled celotne ponudbe na področju slovenskega gradbeništva, industrije gradbenih materialov, gradbene mehanizacije, projektiranja, zaključnih del, urejanja okolice in izobraževanja za gradbene poklice.

Zaradi te široke vsebine sejma so se v HTZ IP odločili, da se bodo letos predstavili z vsemi svojimi storitvami in izdelki, ki se dotikajo gradbeništva.

V okviru poslovnega sistema Premogovnik Velenje sta se skupaj s HTZ IP predstavljala tudi Kamnolom Paka in profitni center Rudarski gradbeni

programi Premogovnika Velenje s svojimi dejavnostmi.

Kot je povedal **Jani Arlič**, koordinator in vodja prodaje v HTZ IP, so letos praktično vso organizacijo in postavitve predstavitev na sejmu opravili sami. Vodja tega projekta je bil Ivan Bednjički. Panoje so izdelali v Studiu za oblikovanje v PC SPV, postavili pa so jih delavci mizarske delavnice.

"Profitni center SIPO je predstavil svojo dejavnost na področju strojnih inštalacij, poleg tega pa še program sit za peske španskega podjetja TUSA, ki je naš novi poslovni partner, nadalje jeklene gradbene konstrukcije, program nerjavečih materialov ter pnevmatska kladiva Atlasa Copco, za katere smo zastopnik, pooblaščen servisier in prodajalec.

Razstavni prostor poslovnega sistema sta obiskali tudi vodstvi Premogovnika Velenje in HTZ IP.

Profitni center ESTO se je predstavil na področju elektro inštalacij in CNC graviranja. Profitni center PGM je predstavil suhe betonske mešanice, ki jih trži in razvija pod blagovno znamko Tormalt.

Profitni center SPV je predstavil zaščitna oblačila blagovne znamke MÓDEO in druga zaščitna sredstva in zbudil precej zanimanja obiskovalcev. Te smo posebej pritegnili na naš

drobilno sejalne tehnike v profitnem centru SIPO.

HTZ IP je na sejmu podpisal tudi pogodbo o poslovnem sodelovanju s podjetjem VALBIH iz Konjice v Bosni in Hercegovini. Pogodba zajema zastopanje celotnega proizvodnega programa podjetja HTZ IP v BiH," je še povedal Arlič.

Razstavni prostor poslovnega sistema sta obiskali tudi vodstvi HTZ IP – di-

Takole pa je naše letošnje sodelovanje na Megri ocenil **Damijan Kanduti**, komercialni direktor HTZ IP: "Glede na to, da se podjetje HTZ IP z svojimi dejavnostmi vsako leto intenzivneje pojavlja na gradbenem področju, je bil sejem Megra 2003 možnost za promoviranje podjetja, predstavljanje novosti, vzpostavljanje novih poslovnih stikov ter preverjanje in potrjevanje že vzpostavljenih.

Na tem sejmu se predstavljajo vsa ključna podjetja v gradbeništvu tako z izdelki kot s storitvami za to področje, zato ocenjujem, da je Megra pravo mesto za promocijo našega podjetja. Da pa sejmji v slovenskem prostoru izgubljajo ugled, da potrebujejo združitve, ustrežnejše lokacije, prenoje in nove navdihe, pa je tako že splošno znana ugotovitev.

V HTZ IP vemo, da ne smemo ostati le pri promociji in sejemskih aktivnostih. Čaka nas veliko trdega dela tudi pri posejmskih aktivnostih in izkoristiti moramo vse nove priložnosti, nove poslovne kontakte, kar se mora odražati tudi v zunanji realizaciji podjetja HTZ IP."

Diana Janežič

Profitni center SIPO je predstavil program sit za peske španskega podjetja TUSA, ki je njihov novi poslovni partner.

razstavni prostor ob dnevu HTZ 11. aprila. Nastopila je skupina tolkalcev iz Maribora in z njo smo tisti dan naredili zelo prijetno vzdušje v naši hali," je letošnje predstavitev poslovnega sistema na Megri opisal Jani Arlič.

Sejemski dnevi so bili poleg razstavljanja polni tudi drugih dogodkov in priložnosti za pridobivanje različnih informacij in poslovne pogovore. V okviru sejma so imeli strokovno srečanje tehnični vodje slovenskih kamnolomov in Jani Arlič jim je predstavil dejavnosti podjetja HTZ IP s poudarkom na programu drobilno sejalne tehnike PC SIPO in programih PC ESTO.

"Na sejmu se je s svojim proizvodnim programom predstavilo tudi naše partnersko podjetje TUSA iz Saragoze v Španiji. Na zunanjem razstavišču je razstavljalo sejalno tehniko, dodajalec materiala in pogon traku. S TUSO smo podpisali pogodbo o zastopanju in servisiranju njihove opreme v jugovzhodni Evropi, tako da smo z njihovim programom dopolnili naš proizvodno-prodajni program

rektor Franc Druks in tehnični direktor Stanko Zagoršek – in Premogovnika Velenje – direktor dr. Evgen Dervarič, tehnični direktor mag. Marjan Kolenc in direktor za razvojno področje Zvone Es. Slednji je obisk na sejmu izrabil tudi za krajši pogovor z ministrom za promet in zveze Jakobom Presečnikom, ki je sicer sejem odprl.

Jani Arlič je takole ocenil sejem: "Za naše podjetje pomeni prisotnost na sejmu poglobljanje poslovnih vezi z našimi kupci, predstavitev podjetja, naših novih izdelkov in storitev, predstavitev prodajnih programov, sklepanje novih poslov, pridobivanje informacij o kupcih in konkurenci. Zato je prisotnost na specializiranem sejmu za rastoče podjetje nujno potrebna.

Ocenjujem, da je bilo letos razstavljalcev in tudi obiskovalcev manj kot lani, predvsem jih je bilo manj iz sosednjih držav, Avstrije, Madžarske, Hrvaške. Po mojem mnenju bi bilo boljše, če bi bil sejem bienalni."

Zvone Es-levo- je obisk na sejmu izrabil tudi za krajši pogovor z ministrom za promet in zveze Jakobom Presečnikom.

Prazničen dan Zemlje v inštitutu za ekološke raziskave

Letošnji svetovni dan Zemlje, 22. april, je bil za zaposlene v Inštitutu za ekološke raziskave ERICo Velenje še posebej prazničen. Tega dne so namreč odprli nove inštitutove prostore na Starem jašku.

Obnova stare hiše, v kateri je ERICo včasih že deloval, in gradnja prizidka sta se pričeli oktobra lani. Pol leta kasneje so nove prostore že predali namenu. Največja pridobitev, ki jo je omogočila ta investicija, je večji in zelo sodoben laboratorij.

Kot je povedala vodja inštitutovega laboratorija, mag. **Julija Beričnik Vrbovšek**, so v novi stavbi prenovljeni prostori za skladiščenje vzorcev, materiala in opreme ter za pripravo različnih tipov vzorcev. "Najpomembnejše pa je, da smo dobili laboratorij za določanje organskih spojin v sledovih, s čimer so se uresničile naše dolgoletne sanje," je dejala.

Precej boljše razmere za delo bodo odslej imeli tudi biologi. Biološki laboratorij bo imel na voljo dva nova prostora, in sicer prostor, v katerem bo mikroton – aparatura za pripravo rastlinskih vzorcev, mikroskop in herbarij (zbirka lišajev, metuljev in gob) ter prostor za rastne poskuse. V slednjem bodo lahko opravljali različne lončne poskuse in teste kalivosti, tu pa bo še nov kalilnik za vzgojo mladih rastlin in potaknjencev.

Biologi so veseli tudi novega rastlinjaka, v katerem bodo vzgajali sadike različnih vrst rastlin (npr. detelja, tobak...), ki jih največkrat kot bioindikatorje, izpostavljene na različnih lokacijah, uporabljajo pri svojih raziskavah.

Poleg novih laboratorijskih in skladiščnih prostorov sta v stavbi še arhiv in večnamenski

Še zadnja dela pred slavnostnim odprtjem. (Foto: E.Š.)

prostor, ki pa ga bodo najbolj pogosto uporabljali za okoljevarstvena izobraževanja in predavanja. V novo stavbo se je namreč preselil ERICov Oddelek za izobraževanje in trajnostni razvoj, katerega pomemben del dejavnosti so različne oblike izobraževalnih projektov za odrasle in mladino. V oddelku je zaposlenih šest raziskovalcev, vodi pa ga mag. Emil Šterbenk.

Osnovno vodilo inštituta ERICo je ohranjanje in izboljševanje okolja za naslednje generacije.

Na slovesnost ob odprtju novih prostorov so ERICovci povabili svoje poslovne partnerje, naročnike, zunanje sodelavce in prijatelje. Program so zasnovali tako, da so dali besedo predvsem mladim. S tem so hoteli poudariti, da je osnovno vodilo inštituta ERICo ohranjanje in

izboljševanje okolja za naslednje generacije.

Nastopila sta kvartet trobil in mladinski pevski zbor Osnovne šole Bratov Letonje iz Šmartnega ob Paki pod vodstvom Anke Jazbec, slavnostni govornik pa je bil dijak velenjske gimnazije Matjaž Verbič.

Direktor Inštituta za ekološke raziskave ERICo Velenje, mag. **Franc Avberšek**, pa je povedal: "Investicija, ki je bila izvedena v predvidenem roku in v okviru predvidenih sredstev, je stala 247 milijonov tolarjev. Odslužili jo bomo s svojim delom v naslednjih petih letih.

Glede na to, da postaja ekologija iz dneva v dan bolj pomembna, je ERICo očitno 'obsojen' na nenehni razvoj."

Mojca Ževart

Masni spektrometer API 3000

Novi laboratorijski prostori z novo opremo Inštitutu za ekološke raziskave ERICo Velenje ne prinašajo le več prostora in boljših delovnih razmer, ampak omogočajo tudi širitev dejavnosti.

Najpomembnejša pridobitev laboratorija je prav gotovo nov masni spektrometer s tremi masnimi analizatorji in tekočinskim kromatografom.

Masna spektrometrija je edina tehnika, ki poleg določanja količine vsebnosti nekih snovi omogoča tudi njihovo nedvoumno identifikacijo, torej gre za analizo tehniko, ki poleg prisotnosti snovi dokazuje oziroma potrjuje tudi spojino. Aparatura je tudi drugače zelo zmogljiva in občutljiva. Z eno analizo lahko, na primer, hkrati določimo veliko število različnih pesticidov, zaznava pa vsebnosti do stotinke mikrograma na kilogram.

Masni spektrometer API 3000 je primeren za analiziranje različnih vrst vzorcev – vode, tal, zelenjave, sadja in drugih živil, lahko pa se ga uporablja

s tem seveda tudi na pravilnost rezultatov.

Masni spektrometer je inštitut ERICo stal 64 milijonov tolarjev, tekočinski kromatograf za ločevanje organskih snovi pred analiziranjem pa 12 milijonov tolarjev. Podobne aparature imata v Sloveniji le Lek in Krka, a so njihove zmogljivosti povsem zasedene za njihove lastne potrebe.

V ERICovem laboratoriju bosta za uvajanje metod za nov masni spektrometer in za njihovo akreditacijo skrbeli Klara Orešnik, univ. dipl. kem., ki svoje znanje dopolnjuje tudi v okviru podiplomskega študija, in Milojka Bedek, univ. dipl. kemijska tehologinja. Obe sta se s potrebnimi zelo zahtevnimi analiznimi tehnikami že seznanjali na izobraževanjih v Avstriji in Nemčiji.

Najverjetneje bo ERICo lahko že junija kot prvi v Sloveniji trgu ponudil storitve določanja organskih snovi v sledovih na evropskem nivoju. Začeli bodo z meritvami vsebnosti kloramfenikola v mleku in mlečnih izdelkih, kasneje pa bodo ponudili tudi analize drugih težje hlapnih organskih snovi (drugi antibiotiki, pesticidi, hormoni ...), ki so prepovedane oziroma so zanje določene največje dovoljene vrednosti.

Masni spektrometer bodo torej lahko uporabljali tako za analize okoljskih vzorcev (vode, tal...) kot tudi za nadzor živil, vsi postopki pa bodo usklajeni z regulativami Evropske unije.

Mojca Ževart

tudi za klinično (predvsem neonatalno) diagnostiko presnovnih bolezni.

Za vse vrste analiz, ki se jih opravlja z masnim spektrometrom, je seveda zelo pomembna dobra predpriprava vzorcev. Snovi, ki jih želimo določiti, je treba izolirati, to je ločiti vzorec na posamezne komponente. To opravimo s tekočinsko kromatografijo, še pred tem pa moramo vzorec očistiti in iz njega odstraniti snovi, ki bi lahko vplivale na potek določene analize in

Odpadek naj ne bo samo odpadek

Raziskovalci inštituta ERICo so v sodelovanju z Medobčinsko zvezo prijateljev mladine tudi letos pripravili dva projekta okoljskega izobraževanja za osnovnošolce Šaleške doline.

Šestošolce iz Velenja, Šoštanja in Šmartnega ob Paki so seznanjali z odpadki in s problemi, ki zaradi njih nastajajo, podali pa so jim še precej praktičnih nasvetov za gospodarno in okolju prijazno ravnanje z odpadki. Ogljedali so si reciklažno dvorišče in odlagališče odpadkov, učenci pa so v projektu tudi aktivno sodelovali, saj so opravili raziskovalne naloge o odpadni plastični embalaži.

Učenci sedmih razredov so v okviru predavanj in terenskih ogledov izvedeli mnogo novega o Šaleški dolini in o njenem okolju, najbolj pa so se posvetili okoljskim izboljšavam in urejanju prostora. Na temo "Kaj lahko sami storimo, da bo naša dolina čistejša?" so izdelali plakate. Avtorji najboljših izdelkov bodo nagrajeni z izletom.

Oba projekta so zaključili s predstavitvijo novih publikacij Odpadek naj ne bo samo odpadek ter Varujmo in ohranimo Šaleško dolino.

Prireditve v dvorani Mestne občine Velenje so se v 23. aprila poleg učencev in njihovih mentorjev udeležili predstavniki občin in podjetij, ki oba projekta že več let tudi finančno podpirajo.

MŽ

Poletje bo kmalu tukaj!

Bliža se čas zasluženih dopustov, zato smo v turistični agenciji GOST pripravili pestro izbiro letovanj za vse okuse.

Prvi katalogi za poletje so bili na naših policah že od februarja dalje. Posledice tega so bile zgodnje prijave, ki so gostom nudile zelo ugodne plačilne pogoje.

Na voljo so vam katalogi, v katerih boste našli ideje za počitnice ob Jadranski obali, vse od Ankarana do Dubrovnika. Popeljali vas bomo tudi v malo bolj oddaljene dežele, kot so: Grčija, Španija, Turčija, Tunizija, Malta, in še kam.

Tistim, ki si zaradi časovne stiske ne morete privoščiti daljšega oddiha na morju, ponujamo krajša bivanja v slovenskih zdraviliščih. V naši bogati ponudbi je velika izbira namestitev različnih kategorij ter pestra izbira vsebin športa in zabave za vsak okus. Na počitnice se lahko odpravite z lastnim prevozom, lahko pa nam se pridružite na letalu ali ladji.

Vsem, ki niste vezani na šolske počitnice, priporočamo, da izkoristite ugodnosti pred sezono in po njej. Junij in september sta najlepša meseca na obali, manjša je gneča na cesti, pa tudi cene so ugodnejše.

Tako kot vsako leto so še vedno najbolj obiskani počitniški kraji v Istri, otoki in srednja Dalmacija. Ne spreglejte tudi pestre ponudbe za prvomajske praznike. Ponujamo vam klubske programe z obilo športa in družabnega dogajanja.

Z željo, da vam olajšamo plačilo počitnic, smo za vas pripravili ugodne plačilne pogoje, in sicer možnost plačila do konca leta s čeki oz. kreditnimi karticami brez obresti. Pod enakimi plačilnimi pogoji boste lahko vplačali tudi počitnice iz katalogov drugih turističnih agencij, kot so: Kompas, Atlas, Globtour, Bonus, Potepuh, Dober dan, Intelekt, Odisej, Sonček idr.

Ne odlašajte z odločitvijo, kam na dopust! Poletje bo kmalu tukaj!

Metka Druks, vodja turistične agencije GOST d.o.o.

TRC Jezero vabi na igrišča

Športna igrišča v TRC Jezero so s toplejšim vremenom oživila.

Uradna sezona igranja tenisa na prostem se je začela 18. aprila. Vse imetnike nalepk za tenis organizatorji obveščajo, da lahko **stare nalepke** porabite do **vklučno 4. maja**. Nalepke za novo sezono pa lahko po ugodnih cenah kupite pri Športnem društvu poslovnega sistema Premogovnik Velenje.

Cenik igranja tenisa na zunanjih igriščih, veljaven od 1. 5. 2003 dalje

ČAS	PON. – PET.	SOB., NED., PRAZNIKI
od 7. – 15. ure	650 SIT / 1 nalepka	1.300 SIT / 2 nalepki
od 15. – 22. ure	1.300 SIT / 2 nalepki	1.300 SIT / 2 nalepki
ob razsvetljavi	1.950 SIT / 3 nalepke	1.950 SIT / 3 nalepke

Cenik igranja tenisa v Beli dvorani, veljaven od 1. 5. 2003 dalje

ČAS	PON. – NED.
od 7. – 15. ure	1.300 SIT / 2 nalepki
od 15. ure naprej	1.950 SIT / 3 nalepke
ob razsvetljavi	2.600 SIT / 4 nalepke

Cenik najema zunanjih igrišč, veljaven od 1. 5. 2003 dalje

IGRIŠČE	ČAS	CENA/SIT
mali nogomet	1 ura	1.100
mini golf	1 ura	350
odbojka na pesku	1 ura od 8. – 15. ure	1.100
odbojka na pesku	1 ura od 15. – 22. ure	1.600
košarka	1 ura	1.000
najem žog	1 ura	300

Cenik vadbe v fitnesu, velja od 2. 9. 2002 dalje

VRSTA ČLANARINE	CENA v SIT
MESEČNA ČLANARINA	
celodnevna	8.000
dopoldanska od pon. – pet.	5.200
dijaška	5.500
študentska	6.200
zakup ure	11.000
DNEVNA VADBA	
prosta vadba – dopoldan	750
prosta vadba – popoldan	900

Cene vključujejo DDV.

Rezervacije in informacije sprejemamo na telefonski številki 5866 464 ali 041 500 380.

Habit se je v prometu z nepremičninami približal strankam

Habit, d.o.o., ima v svojem imenu zapisano dejavnost upravljanje s stanovanji, ukvarja pa se tudi s posredovanjem v prometu z nepremičninami. Da bi se s temi storitvami bolj približal strankam, je 18. marca odprl nepremičninsko pisarno na Šaleški 18 d v Velenju.

Majhno pisarno mnogi Velenjčani zelo dobro poznajo, saj je v njej vrsto let domovalo Planinsko društvo Velenje. Odslej pa boste v teh prostorih lahko kupili, prodali ali najeli nepremičnino.

Odprtja pisarne so se poleg zaposlenih v Habitu udeležili tudi direktor Premogovnika Velenje dr. Evgen Dervarič, direktor za razvojno področje Zvone Es in župan MO Velenje Srečko Meh.

Direktor Habita **Franc Slatinšek** je uvodoma predstavil dejavnosti Habita. Pri upravljanju s stanovanji so največje tovrstno podjetje v Šaleški dolini, vedno bolj so prisotni tudi v Zgornji Savinjski dolini, za potrebe te dejavnosti pa razvijajo tudi inženiring.

Njihova najmlajša dejavnost je posredovanje v prometu z nepremičninami, ki pa ga želijo okrepiti. Franc Slatinšek je dejal: "S prometom z nepremičninami smo se začeli spogledovati v letu 2000. V treh letih smo pridobili toliko izkušenj in usposobljenih sodelavcev – sedaj jih imamo pet -, da smo pripravljeni na večje izzive. Če pa se jih hočemo lotiti, je ena od potrebnih potez tudi približanje naše dejavnosti strankam. To smo storili z odprtjem te pisarne v centru Velenja."

Poudaril je, da je v Sloveniji do sedaj vladala precejšnja zakonska neurejenost na področju prometa z nepremičninami in se je s to dejavnostjo lahko ukvarjal skorajda vsak. Že kar nekaj časa je v proceduri Zakon o posredovanju v prometu z nepremičninami, ki naj bi bil letos končno sprejet.

"V Habitu se sprejetja tega zakona veselimo, saj bo prinesel red na to področje. Zavedamo se, da bo prinesel tudi nove zahteve za takšne družbe, kot je naša, predvsem za

"Ta pisarna je kamenček v mozaiku, da bomo delali še boljše," je dejal Franc Slatinšek, direktor Habita.

zaščito potrošnikov, in tudi kazenske določbe. Vendar se teh zahtev ne bojimo, saj imamo večino že izpolnjenih. Med našimi načrti je predvsem povečanje tržnega deleža pri prometu z nepremičninami, tako pri posameznikih kot pri družbah, ustanovah, občinah.

Zavedamo se, da bomo s tem prevzeli odgovornost za kvalitetno delo in

Delovni čas pisarne je od ponedeljka do petka med 10. in 12. uro ter med 14. in 16. uro.

prav je tako. Ta pisarna je kamenček v mozaiku, da bomo delali še boljše," je dejal Slatinšek in skupaj z dr. Dervaričem odprl vrata nove pisarne.

Diana Janežič

Urejen sistem kakovosti je osnova uspešnosti podjetja

Ahmet Mehonić, magister strojništva, je bil rojen v Bihaču v BiH, a od drugega leta starosti živi v Sloveniji. Zato pravi, da je Škofjeločan. Kot vodilni presojevalec spoznava kakovost slovenskih podjetij. Letos je bil četrtič zapored vodja redne zunanje presoje v Premogovniku Velenje.

Rudar: "Kaj danes za slovensko podjetje pomeni, da ima certifikat kakovosti ali ravnanja z okoljem ali znak poslovne odličnosti?"

Mehonić: "Ko smo v Sloveniji v začetku 90. let začeli vzpostavljati sisteme kakovosti v podjetjih in jih certificirati, je bil to pravi "bum". Tudi podelitve certifikatov so bili slovesni dogodki s političnimi veljaki. To je bila takrat kar malo modna muha. Poleg tega pa je bilo imeti certifikat tudi majhna konkurenčna prednost in kupci so nekaj dali na to.

Sedaj je kakovost samoumevna; če želiš delati na nekem tržišču, biti uspešen, moraš imeti v podjetju vzpostavljen sistem kakovosti. Ali je ta certificiran ali ne, niti ni pomembno, čeprav nekateri to zahtevajo. Kupci izbirajo proizvajalce, dobavitelje glede na to, kakšne certifikate ali potrdila o kakovosti imajo. Podobno je s sistemom ravnanja z okoljem."

Rudar: "Če prav razumem, je predvsem za podjetje pomembno, da ima urejen sistem vodenja in dela."

Mehonić: "Tako je. Predvsem navznoter morajo biti zadeve transparentne, pregledne. Z urejenim sistemom dobi podjetje racionalno osnovo za obvladovanje notranjih rezerv, stroškov, procesov, v smislu kdo kaj in kdaj naredi ter dokaz o opravljenem delu. To je tudi način našega dela pri presoji: kako, s čim je določen način dela, kako se izvaja in dokazila o opravljenem."

Rudar: "Kakšno je sedaj zanimanje slovenskih podjetij za certificiranje?"

Mehonić: "Vsa večja slovenska podjetja so že certifi-

cirana in sedaj pritiskajo na manjša podjetja, na svoje poslovne partnerje, dobavitelje, da prav tako uredijo svoje sisteme. Kvalitetna podjetja imajo kvalitetne dobavitelje."

Rudar: "Premogovnik Velenje ima certifikat kakovosti 5 let in okoljski certifikat 3 leta. Kakšne spremembe ste v tem času opazili pri nas?"

Mehonić: "Menim, da vaše podjetje v sistem kakovosti in sistem ravnanja z okoljem silita že narava vašega dela in stroga zakonodaja. Po vsaki presoji v Premogovniku Velenje smo zadovoljni, posebej še prof. dr. Uroš Bajželj, ki je kot član presojevalcev ekspert za vaše področje. Marsikaj med presojo tudi odkrijemo, damo priporočila, vse za to, da bi vaše podjetje napredovalo, da bi bilo še boljše.

V zadnjem času ste imeli v podjetju

veliko reorganizacij, kar je normalno. Do potreb po nekaterih spremembah smo prišli tudi skupaj. Če imamo v podjetju sistem, s katerim obvladujemo posamezne procese, lahko hitro reagiramo na spremembe. Prav pri zadnji presoji se je to pokazalo kot uspešno."

Ahmet Mehonić: "Pri mojem delu me veseli, da odkrivam dobre stvari, da lahko ljudem v podjetju svetujem, pomagam in to me motivira za nadaljnje delo."

Rudar: "Letos ste presojo opravljali po procesih v podjetju. Kaj je bistvo procesnega pristopa?"

Mehonić: "Vse, kar načrtujemo, kako bomo delali, je tisto, kar narekuje izhod iz vsakega procesa.

Naj pojasnim na primeru enega izdelka, na primer kozarca. Ko ga naredijo v steklarni, je ta izdelek sekundarnega pomena. Do njegove izdelave se je zvrstilo veliko procesov.

Če imamo v podjetju sistem, s katerim obvladujemo posamezne procese, lahko hitro reagiramo na spremembe.

Prvi proces je bil pri kupcu, od kate-
rega smo dobili zahtevo po kozarcu.
Nato smo dobili risbe kozarca,
določen proces je naš razvojni odde-
lek, imeti moramo tehnologijo izdelave
kozarca ali jo kupiti, pregledati
moramo tehnološki park, torej ali
imamo vse stroje, ali imamo različne
vire, od denarnih, surovinskih, znanja,
ali imamo merilno in kontrolno
opremo... Ko vse to imamo, se začne
prava proizvodnja, izdelovanje
izdelka. Če je izdelek narejen narobe,
ni kriva proizvodnja, temveč je
napaka v nekem procesu pred njo.

V podjetjih je veliko procesov. Po-
membno je, da jih prepoznamo, opre-
delimo. Presojevalci pregledamo
proces, ki so naravnani h kupcu, pro-
cese, ki podpirajo temeljne, in spremlja-
mo njihovo učinkovitost. Da
namreč proces obvladamo, je prema-
lo – biti moramo učinkoviti. Zato je
treba za vsak proces postaviti tudi ka-
zalnike, s katerimi merimo učinko-
vitost.

V Premogovniku Velenje ste procesni
pristop zelo dobro izvedli; kot v pravi
projektni nalogi ste opredelili procese
in postavili kazalnike. Na presoji
prihodnje leto bomo pregledali, kako
ste bili uspešni v izvajanju."

Rudar: "Kako vi kot presojevalec za-
snujete presojo?"

Mehonić: "Ob prvi presoji je podjetje
velika neznanka. Če gre za veliko
podjetje z več dejavnostmi, se pova-
bim na pogovor vanj. Tako dobim
glavne podatke o podjetju, njegovih
dejavnostih, izdelkih in procesih. Ob
tem tudi razjasnimo morebitne ovire,
ki bi lahko odločilno vplivale na certi-
fikacijsko presojo. V podjetju dobim
tudi vso potrebno dokumentacijo, to
je poslovnik kakovosti in nižje nivojs-
ke dokumente.

Drugače pa je s presojo v podjetju, ki
ga že poznam. Preberem poročila o
prejšnjih presojah, pregledam pripo-
ročila, posebej preučim ugotovljene
neskladnosti in pregledam, če se iste
napake pojavljajo na istih področjih
oziroma kje so pogostejše.

Imam pa še en zanimiv način dela: iz
časopisa izrezujem članke o podjetjih,
v katerih opravljam presoje. Ti članki
mi dajo veliko podatkov o podjetjih.
Pregledujem tudi internetne strani
podjetij. Če neko podjetje že dalj časa
ni ničesar spremenilo na njih, je to
slab znak.

Seveda v podjetju na presoji ne
moremo preveriti vsega, zato delamo
po naključnem izboru vseh dejavnosti
in lokacij podjetja ter po vseh ele-

mentih standarda. V treh letih naj bi
ta izbor zajel celoto."

Rudar: "Kako se presojevalci usposo-
bljate za svoje delo?"

Mehonić: "Ko si že presojevalec, se
moraš veliko sam izobraževati. Sicer
pa imamo v okviru SIQ, Slovenskega
inštituta za kakovost in meroslovje,
srečanja vodilnih presojevalcev in
srečanja vseh presojevalcev. To so
priložnosti za izobraževanje, izmenja-
vo izkušenj. Občasno imamo tudi de-
lavnice.

Jaz sem usposobljen za ocenjevanje in
certificiranje sistemov vodenja kako-
vosti in sistemov ravnanja z okoljem
ter za ocenjevanje in certificiranje si-
stемов vodenja kakovosti v avtom-
obilski industriji. Pri slednjem delujem
tudi v tujini, kjer sem si nabral veliko
izkušenj, sicer pa je prav na tem
področju veliko samoizo-
braževanja.

Kot izobraževanje štejem tudi
vsako presojo, kajti pri njej se
veliko naučim, spoznavam
podjetja, sisteme, procese,
ljudi. Vse to je zame izziv, da
z veseljem delam, predvsem
me veseli, da odkrivam dobre
stvari, da lahko ljudem v
podjetju svetujem, pomagam
in to me motivira za nadaljnje
delo.

Hudo pa je, če se s tem
delom zasitiš, če te ne motivi-
ra več in potem tudi kot presojevalec
ne moreš več delati."

Rudar: "Nisem še slišala, da bi neko
slovensko podjetje izgubilo certifikat,
poznam le primer iz našega okolja,
ko je podjetje s certifikatom šlo v
stečaj. Je torej kaj podjetij, ki izgubi-
jo certifikat ali vsa napredujejo do
poslovne odličnosti?"

Mehonić: "Malo je podjetij, ki bi jim
neposredno odvzeli certifikat, po
mojem mnenju premalo. Največkrat
se zgodi, da podjetje, ki je v stečajnem
postopku, samo sporoči, da ni več pri-
pravljeno delati po sistemu kakovosti.
Teh podjetij pa je kar nekaj.

Večinoma pa podjetja, ki so stopila na
pot kakovosti, na tej poti vztrajajo in
nenehno napredujejo.

Je pa razlika med sistemom kakovosti
in sistemom ravnanja z okoljem.
Sistem kakovosti namreč pokriva nam-
erne vzroke, torej naš izdelek, stori-
tev in podjetje je odgovorno do
kupca. Sistem ravnanja z okoljem pa
pokriva nenamerne vzroke, odnose
do vseh javnosti, do okolice. Okoljski
standardi so strožji, zahtevnejši, večja

je odgovornost podjetja in tudi pre-
sojevalcev.

Podjetij z okoljskim certifikatom je
vedno več in ta vrednota – odnos do
okolja – je vedno bolj cenjena. Politi-
ka velikih tujih koncernov z okoljskim
certifikatom je enotna: vsa podjetja
koncerna ne glede na to, kje na svetu
delujejo, morajo imeti ta certifikat."

Rudar: "Kakšna je vaša delovna
pot?"

Mehonić: "Moja specializacija v
strojništvu je energetika, toplotna
energija. 16 let sem delal v industriji.
Bil sem v razvojnih oddelkih LTH
Škofja Loka in Domela, nato sem
delal na področju zagotavljanja kako-
vosti v podjetju Termo in v Plutalu. 3
leta sem bil zaposlen pri SIQ. Opravil
sem več tečajev in sem certificirani
presojevalec VDA 6.1, ISO/TS 16949
in presojevalec QS 9000 v
avtomobilski industriji ter vdi-
lni presojevalec za ISO
9001 in ISO 14001.

Ugotovil sem, da lahko s
svojim delom pri SIQ samo
presojam, ne morem pa sve-
tovati in to me je motilo. Ker
sem to želel delati, sem pred
štirimi leti postal samostojni
podjetnik. Tako sedaj za SIQ
opravljam presoje, sicer pa še
svetujem podjetjem pri
vpeljevanju sistemov kakovos-
ti in ravnanja z okoljem.

Pri mojem delu mi veliko pomagajo
izkušnje iz industrije, dobro je, da
sem praktik, ne le teoretik. To delo
me veseli, zelo je razgibano, čeprav
na ta račun nisem veliko doma.

Živim v Škofji Loki, imam družino,
dve hčerki, ena je četrtošolka, druga
bo jeseni prvošolka. Vedno znova
ugotavljam, da marsikaj zamujam v
njunem razvoju. To skušam nadokna-
diti ob koncih tedna in če se da,
preživim z njima dan, delam pa
zvečer, ponoči. Če si človek nekaj želi
narediti, pač najde čas.

Moje delo je poleg tega, da je zanimi-
vo, tudi naporno, razgibano, zato po-
trebujem veliko fizične in psihične
kondicije. To si z družino nabiram na
sprehodih v hribe, radi kolesarimo,
plavamo... V mladosti sem 14 let
igral rokomet. Bili smo člani druge
zvezne rokometne lige, s Slovanom pa
sem bil tudi član prve zvezne lige.
Ukvarjanje z moštvenim športom da
človeku veliko znanja o timskem delu
in izkušenj ob zmagah in porazih. Vse
to mi še danes koristi pri mojem
delu."

Diana Janežič

**Večinoma
podjetja, ki
so stopila
na pot ka-
kovosti, na
tej poti
vztrajajo in
nenehno na-
predujejo.**

Zunanja presoja sistema vodenja potrdila usklajenost s standardi

20. in 21. marca je v Premogovniku Velenje potekala redna presoja sistema vodenja po standardu ISO 9001:2000 za kakovost in standardu ISO 14001 za ravnanje z okoljem. Presojevalci so pregledali in na koncu potrdili ustreznost dokumentacije in postopkov Premogovnika Velenje z zahtevami obeh standardov.

Presojo je izvajal Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje in tudi letos je bil vodja presoje mag. Ahmet Mehonić, v njegovi ekipi pa so bili še presojevalci Blanka Kaker, prof. dr. Uroš Bajželj in Jurij Kus ter letos prvič kot opazovalka Vilma Fece. Spremljevalci presojevalcev iz Premogovnika Velenje so bili dr. Slavko Plazar, Franci Lenart, Irena Podgoršek in Matjaž Tratnik.

Na zaključnem sestanku z vodstvom podjetja, odgovornimi vodji procesov ter njihovimi sodelavci se je **Ahmet Mehonić** v imenu vseh presojevalcev najprej zahvalil vsem za odprtost.

“Presojevalci zelo radi vidimo, da v podjetju, ki ga presojamo, s sodelujočimi igramo odprto igro; da je tako presoja v bistvu diskusija, v kateri poskušamo vsi udeleženci ugotoviti skladnosti s sistemsko dokumentacijo, zahtevami standarda in poiskati priložnosti za boljše delo. Pri presoji v vašem podjetju nismo ugotovili nobenega odstopanja od standarda in sistemske dokumentacije in naše poročilo bo izdano brez ugotovljenih neskladnosti,” je dejal vodja presoje in s tem **potrdil veljavnost obeh certifikatov za leto dni.**

Letošnja presoja se je precej razlikovala od dose-danjih. V zaključnem poročilu po lanski zunanji presoji je namreč vodja presoje poudaril pomen identifikacije vseh procesov v podjetju, ključnih in podpornih, ter določitev njihovih medsebojnih vplivov. V Premogovniku Velenje smo zdaj identificirali **tri ključne procese:** voden-

Presoja na kadrovsko splošnem področju

je procesov, pridobivanje premoga ter varnost in okolje.

Letošnja presoja je že tekla po teh procesih in Ahmet Mehonić je v zvezi s tem dejal: “Prepoznavanje procesov ste zelo dobro zastavili in ko jih boste prepletli skozi celotno podjetje, boste postavili temelje za nadgradnjo sistema vodenja kakovosti.”

Poudaril je, da je od lanske presoje opazna jasna poslovna usmeritev glede našega glavnega proizvodnega procesa, in sicer njegova velika racionalizacija, ter usmeritev v prestrukturiranje poslovnega sistema in iskanje strateških partnerjev za hčerinska podjetja.

Pohvalil je strukturo in ureditev OVQ portala, to je zbiranje spletnih strani, ki predstavljajo dokumentaci-

jo Premogovnika Velenje, in je dostopen vsem, ki delajo z računalniki. OVQ portal bo, po mnenju vodje presoje, zmanjšal količino papirnate dokumentacije, poenostavil zbiranje, vodenje in analiziranje množice podatkov ter naredil dostopnost do podatkov vsem sodelavcem v podjetju, ki jih potrebujejo.

Priporočila sta dala tudi Blanka Kaker in Uroš Bajželj, ki je poudaril očitno vse večjo urejenost sistema vodenja, kakovost in sledljivost dokumentov, kar je zagotovo posledica urejenosti sistema s skrbniki po segmentih oziroma organizacijskih enotah in dobrega izvajanja sistema izobraževanja.

Vsa priporočila bodo presojevalci zapisali v končno poročilo letošnje presoje. Ob koncu sestanka in presoje se je direktor dr. Dervarič zahvalil za uspešno delo vsem sodelavcem, ki so pri presoji sodelovali.

Diana Janežič

Certifikat kakovosti ISO 9001 je Premogovnik Velenje pridobil leta 1998, s čimer je bilo potrjeno obvladovanje delovnih procesov v podjetju. Leta 2000 je Premogovnik Velenje prejel tudi certifikat po zahtevah okoljskega standarda ISO 14001.

Makedonski lignit na velenjski način

V številni gospodarski delegaciji, ki je v začetku aprila v Makedoniji spremljala predsednika države dr. Janeza Drnovška na prvem uradnem obisku v tujini po izvolitvi, je bil tudi direktor Premogovnika Velenje dr. Evgen Dervarič.

V slovenski delegaciji so bili kar štirje ministri – zunanji minister Dimitrij Rupel, ministrica za gospodarstvo Tea Petrin, minister za evropske zadeve Janez Potočnik in minister za delo, družino in socialne zadeve Vlado Dimovski.

Poleg njih so na obisk v Makedonijo odpotovali še predsednik GZS Jožko Čuk, več podsekretarjev in svetovalcev v slovenski vladi ter gospodarstvenikov.

Premogovnik Velenje ima z makedonskim elektrogospodarstvom in premogovništvom dolgoletne stike, intenzivnejše pa znova zadnja tri leta. Pogovori o poslovnem sodelovanju z Makedonijo so se začeli novembra leta 2000, ko je bila v Skopju okrogla miza z naslovom "Premog Makedonije".

Med drugim je na njej bilo povedano, da ima Makedonija okoli 2 milijardi ton rezerv lignita in večino ga je možno pridobiti le na podzemni način. Na omenjeni okrogli mizi so bili predstavljeni tudi dosežki pri pridobivanju premoga v velenjskem premogovniku in električne energije v TES. Velenjski predstavniki so dali pobudo za prenos znanja in izkušenj v Makedonijo.

Februarja 2001 je delegacija Premogovnika Velenje obiskala Elektrostupanstvo Makedonija, kjer je potekalo posvetovanje o možnosti uporabe velenjske odkopne metode pri podzemnem pridobivanju makedonskega premoga. Posveta so se udeležili tudi predstavniki REK Bitola in Rudarskega inštituta v Skopju. Sklenili so, da je treba v okviru skupnega sodelovanja izdelati predinvesticijske študije.

V aprilu lani je bila v Premogovniku Velenje na obisku makedonska delega-

Med obiskom v Makedoniji – od leve dr. Evgen Dervarič, Marjan Loriger, predsednik uprave Cometa, mag. Jožko Čuk, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, dr. Janez Potočnik, minister za evropske zadeve, in dr. Benjamin Lukman, direktor Mednarodnega centra za promocijo podjetij.

cija, ki si je ogledala celotni tehnološki proces podzemnega pridobivanja premoga ter tehnološke procese na površini.

Ob tem obisku so velenjski in makedonski strokovnjaki soglašali, da lahko podzemno pridobivanje premoga po velenjski odkopni metodi tudi v Makedoniji daje zanesljivo garancijo za pridobitev od 15.000 do 20.000 ton premoga na dan z dveh odkopov, da je to zanesljiva in varna odkopna metoda za odkopavanje tudi do globine 500 metrov, da je podzemno pridobivanje možno popolnoma mehanizirati, določene procese pa tudi avtomatizirati.

Ugotavljali so tudi, da so ekološke, hidrološke in geomehanske razmere v premogovnikih Brod - Gneotino in Živojno bistveno lažje kot v Velenju, zato bi bila uporaba velenjske odkopne metode v Makedoniji primerna, ekonomska in učinkovita. Ob

tem obisku je bil podpisan tudi protokol o sodelovanju.

Maja lani so strokovnjaki Premogovnika Velenje Makedoncem posredovali ponudbo za izdelavo študij, vendar se je odločitev o tem zavlekla zaradi menjave vodstva v Elektrostupanstvu Makedonija.

Ob omenjenem nedavnem obisku dr. Evgena Dervariča v Makedoniji 2. in 3. aprila letos se je direktor srečal tudi z v.d. generalnega direktorja Elektrostupanstva Makedonija dr. Pandom Lazarovim in njegovim namestnikom Trajanom Cerepovkovskim.

Dogovorjeno je bilo, da bosta Premogovnik Velenje in Rudarski inštitut Skopje skupno nastopila na mednarodnem razpisu za izvedbo omenjenih predinvesticijskih študij. Te naj bi opredelile možnosti za uvedbo podzemnega pridobivanja lignita v ležiščih Podinska serija, Brod - Gneotino in Živojno.

Diana Janežič

Premogovnik Velenje in Rudarski inštitut Skopje bosta skupno nastopila na mednarodnem razpisu za izvedbo predinvesticijskih študij.

Preventivni ukrepi in raziskave, da se nesreča ne bi ponovila

V sredo, 26. marca, je uprava Premogovnika sklicala novinarsko konferenco, da bi sklenila poročanje o dogodkih v zvezi s februarско nesrečo.

Konference se kljub napovedi ni udeležil namestnik republiške rudarske inšpektorice, ker da je svoje mnenje že podal v sporočilu za javnost, ter predstavnik Policijske uprave Celje. S te uprave so pisno sporočili, da so poročilo v zvezi z ugotovitvami ob nesreči posredovali Okrožnemu državnemu tožilstvu in tam bodo odločali o morebitni kazenski odgovornosti oseb v Premogovniku Velenje.

Uvodoma je direktor dr. Evgen Dervarič povedal, da odkopavanje premoga na odkopu -90 C v jami Preloge poteka normalno in da na njem izvajamo vse ukrepe, ki jih je določil inšpektor. Tako potekajo dodatni treningi in usposabljanja moštvev, v delovne izmene so vključeni jamski reševalci, nameščeni so dodatni merilniki plinov, poleg tega pa se v podjetju intenzivno ukvarjamo z nadomeščanjem sedanjih samoreševalnih aparatov z novimi za večkratno uporabo.

Dr. Dervarič je o tveganjih in nevarnosti podzemnega rudarskega dela dejal: "Tako kot po vseh premogovnikih po svetu imamo tudi v velenjskem veliko tveganj: požare, povečane koncentracije plinov, možnosti vdorov vode, eksplozij plinov, razstrelilnih sredstev in premogovega prahu in še druge nevarnosti.

Zato je skrb za zdravje zaposlenih opredeljena tudi v našem drugem strateškem cilju in ga bomo skušali dosežati vedno.

Stalno raziskujemo in razvijamo nove varnostne mehanizme, ki bi preprečili nesreče in zmanjšali tveganja in negativne vplive na zdravje zaposlenih. Dosedanje izkušnje in izsledke na področju plinskih izbruhov bomo uporabili pri iskanju drugih rešitev, ki bi pripomogle

Stalno raziskujemo in razvijamo nove varnostne mehanizme, ki bi preprečili nesreče in zmanjšali tveganja in negativne vplive na zdravje zaposlenih.

k preprečevanju takšnih dogodkov, kot se je zgodil 6. februarja.

Veliko dela in sredstev namenjamo preventivi. Trdim, da Premogovnik nameni varnosti praktično celotno amortizacijo, kajti cikel obračanja opreme je zelo pomemben; izrabljena oprema namreč predstavlja potencialno nevarnost. Vlaganja v posodobljanje opreme in zagotavljanje večje varnosti pri delu racionalizacije, ki jih sicer izvajamo v podjetju, ne bodo prizadele."

Tehnični direktor **mag. Marjan Kolenc** je dejal, da od 25. februarja odkop obratuje normalno. Na njem sedaj pridobimo povprečno 9.000 ton premoga na dan. Celoten izpad

proizvodnje zaradi nesreče je bil okoli 80.000 ton premoga ali v denarju 500 milijonov tolarjev. Izpad proizvodnje smo delno že nadomestili v treh delovnih sobotah, delno pa ga še bomo kasneje.

Na novinarsko vprašanje o meritvah plinov v jami je mag. Kolenc povedal, da smo poleg uveljavljenega sistema kontinuiranega merjenja

metana v najbolj kritičnem zračnem okolju uvedli dodatne merilnike. Dva merilnika smo namestili še v sveži zračni tok, da bi ob podobnih dogodkih prej zaznali povečane koncentracije, poleg tega pa sta nastavljena na alarm pri nižji koncentraciji plina.

Polovica delavcev, ki so bili med nesrečo na delovišču, je bila v marcu že na delu, polovica pa jih je bila še v bolniškem staležu. Vsi dobivajo 100-odstotno nadomestilo plače, za celovito oceno njihovega zdravstvenega stanja pa uprava pridobiva izvedensko mnenje.

Vsi ti rudarji so bili v marcu na 10-dnevnem aktivnem oddihu v Fiesi in zadnji dan se je z njimi sestala tudi uprava podjetja in vodstvo sindikata. Rudarji so povedali, da se želijo vrniti na delo in delati kot ista skupina na odkopu naprej.

Na novinarski konferenci je bilo še povedano, da se je v skladu za pomoč družinam umrlih rudarjev nabralo nekaj čez 3 milijone tolarjev in denar je že bil izplačan obema družinama.

Diana Janežič

38. skok študentov čez kožo

Študenti in absolventi treh oddelkov Naravoslovno tehniške fakultete Univerze v Ljubljani so 5. aprila skočili v montanistični stan. Bil je to 38. skok čez kožo.

Niso skočili v rudarski stan, kajti skoku čez kožo študentov rudarstva so se na tej tradicionalni prireditvi, ki jo na omenjeni fakulteti opravijo vsako drugo leto, že pred leti pridružili tudi študenti še dveh oddelkov fakultete – torej Oddelku za geotehnologijo in rudarstvo še Oddelku za materiale in metalurgijo ter Oddeleku za geologijo.

Tradicija študija rudarstva in skokov čez kožo je dolga, saj letos mineva 80 let, odkar so čez kožo skočili prvi absolventi rudarstva. Leta 1999 je ljubljanska Univerza slavila 80 let obstoja in med njenimi tehničnimi smermi je ob ustanavljanju univerze bila tudi montanistika.

“V Sloveniji ima rudarstvo dolgoletno tradicijo. Živo srebro so začeli pridobivati pred petimi stoletji, svinec in cink pred tremi in premog pred dvema stoletjema. Obseg rudarjenja je bil vedno odvisen od naravnih danosti in ekonomskih zakonitosti države,” je med drugim zapisal v brošuro ob letošnjem skoku čez kožo **prof. dr. Janez Stražišar** in dodal, da se področji rudarstvo in geotehnologija danes povezuje z mnogimi naravoslovnimi vedami in industrijskimi panogami. Medtem ko rudarstvo v Sloveniji zamira, pa je dejavnost geotehnologije razpršena po mnogih drugih področjih in zato mnogokrat neprepoznavna.

“Tesna povezanost te vede s prostorom, okoljem ji daje svojevrsten monopolni položaj in nacionalni pomen. Pogosto je pozabljeno dejstvo, da rudarstvo in geotehnologija predstavljata s primarnimi surovinami začetek in osnovo drugim dejavnostim, zlasti gradbeništvu, industriji gradbenih materialov in energetiki, z ravnanjem z odpadnimi snovmi pa po drugi strani konec v krogotoku dobrin,” je še zapisal dr. Stražišar.

O vrednotah v rudarstvu pa je med drugim v svojem prispevku razmišljal predstojnik oddelka za rudarstvo in geotehnologijo **doc. dr. Jakob Likar**. “Nekaj je v našem stanu bolj izpostavljeno in obenem pogojeno z naravo in načinom dela – tovarištvo in

solidarnost, tisti dve človeški vrednoti, ki še vedno poznata svojega bližnjega v težkih trenutkih življenja. Pred rudarstvom so novi časi, nove zahteve, nova prilagajanja različnim vrtincem gospodarskega razvoja. Zaradi prevelike togosti rudarska stroka sama verjetno ne bi bila kos silnim obremenitvam. To spoznanje narekuje tesno in enakopravno sodelovanje z drugimi strokami za doseganje skupnih končnih ciljev.”

O prihodnosti vseh študijskih smeri fakultete so v omenjeni brošuri razmišljali tudi predstojniki drugih oddelkov in dekan FNT dr. Jakob Lamut, medtem ko so se študentje zadnjih letnikov in absolventi skoka čez kožo lotili na svoj način, to je predvsem z obilo zabave, smeha in druženja.

Kot je povedal **Mitja Kamenik**, študent 4. letnika in predsednik letošnjega skokovega odbora, so v tednu pred skokom gostili 13 študentov iz osmih evropskih držav – Španije, Hrvaške, Belgije, Poljske, Madžarske, Finske, Avstrije in Nemčije – na tradicionalnem Mednarodnem študentskem tednu. Razkazali so jim lepote in znamenitosti Slovenije in obiskali nekatere rudnike, kamnolom v Pirešici, Muzej premogovništva Slovenije v Velenju,

Postojnsko jamo, Cerkniško jezero in Piran.

V petek, 4. aprila, je na fakulteti potekalo rudarsko posvetovanje, v soboto, 5. aprila, na dan skoka, pa so se študentje že dopoldne podali na pot po Ljubljani, da bi poiskali brucemajorja. Našli so ga v gostišču Rotovž. Dopoldne je na fakulteti potekal tako imenovani mali skok čez kožo, ki ga je letos opravilo 20 študentov, glavna slovesnost letošnjega skoka pa je bila zvečer v dvorani Grand hotela Union. Za skok s sodov v naročje svojih botrov se je letos odločilo 15 študentov in absolventov (na sliki). Ti so bili v skokov odbor imenovani januarja, s čimer so prevzeli tudi organizacijo brucovanja in skoka čez kožo. K slovesnosti 38. skoka čez kožo so pripomogli godbeniki Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje, govora dekana fakultete in ministra za okolje, prostor in energijo Janeza Kopača ter po skoku novincev še častna skoka Janeza Kopača in Slavka Gabra, ministra za šolstvo, znanost in šport.

Letos zaključuje univerzitetni in visoko strokovni študij na FNT 24 študentov rudarstva, 37 študentov geotehnologije, 53 študentov metalurgije, 13 študentov materialov ter 35 študentov geologije.

Diana Janežič

Skupščina DIT in predavanje

Člani Društva inženirjev in tehnikov so se 27. marca v restavraciji Jezero zbrali na redni letni skupščini društva, po njej pa poslušali še predavanje dr. Evgena Dervariča o vlogi Premogovnika Velenje na odprtem trgu z električno energijo.

Poročilo o delu društva v letu 2002, finančno poročilo in plan dela v letu 2003 je podal predsednik društva **Marko Mavec**. Kot je dejal, so se aktivnosti Društva inženirjev in tehnikov v letu 2002 pričele v aprilu s predavanjem dr. Evgena Dervariča o njegovi službeni poti po Sardiniji in obisku premogovnika v Carbosulcisu, po njem pa so imeli še volilno skupščino društva. V maju je DIT organiziral tradicionalni izlet, tokrat v Črno goro. Izlet je bil pester, zanimiv, udeležba pa je bila številna. V juniju so o izletu v Črno goro pripravili predavanje, navedene športne igre pa so odpadle zaradi slabega vremena.

Po dopustih so se člani DIT-a zbrali na zanimivem spustu v Medvedji rov v Hudi luknji, nato so prisluhnili predavanju Matjaža Kovača o njegovem potovanju po Tajski in Kambodži, popoldne pa so sklenili s športnimi in zabavnimi igrami.

V septembru so bili tradicionalni DIT-ovi dnevi. Udeležba na njih je bila nad pričakovanji, udeleženci pa so se pomerili v igranju golfa, tenisa, šli na izlet ter preživeli večer s sponzorji na banketu.

V oktobru je bil kostanjev piknik, ki je vsako leto priložnost za sproščeno kramljanje ob prijetnem opraviilu, v novembru pa martinovanje. 4. decembra je bilo tradicionalno praznovanje dneva svete Barbare, zavetnice rudarjev, na katerem ob krajšem kulturnem dogodku podelijo tudi priznanja sodelavcem za nadgrajeno znanje.

Marko Mavec je nato prebral še predlog aktivnosti društva za letošnje. Za april načrtujejo okroglo mizo za člane DIT in sodelavce v poslovnem sistemu o odkopavanju severnega krila jame Preloge.

V maju bodo tradicionalni DIT-ov izlet in majske športne igre z golfom v Slovenskih Konjicah, raftanjem, car-

tingom in paintballom. V začetku junija načrtujejo pohod na Kavčnikovo domačijo in predavanje.

Konec avgusta so rezervirali čas za tisti del športnih iger, ki ga morebiti ne bodo izvedli v maju ali pa bodo pripravili pohod v sodelovanju s Planinskim društvom. Med 10. in 14. septembrom bodo tradicionalni DIT-ovi dnevi. Oktobra bodo tudi letos imeli kostanjev piknik ob Lukovi vili, v novembru martinovanje in v decembru praznovanje ob prazniku svete Barbare. Člani DIT, prisotni na skupščini, so vsa poročila in plan dela potrdili. Soglašali so tudi, da je **članarina DIT za leto 2003 1.500 SIT**.

V razpravi je Miro Jegrišnik, ki se je pred kratkim upokojil, vprašal o možnostih sodelovanja upokojenih sodelavcev v aktivnostih društva in izvedel je, da po statutu ovir za njihovo nadaljnje sodelovanje v društvu ni. Sklep skupščine je bil, da bodo pozvali vse nekdanje, upokojene člane DIT k plačilu članarine in jih o aktivnostih društva obveščali pisno.

Skupščini je sledilo predavanje **dr. Evgena Dervariča**. Predstavil je zahteve in posledice liberalizacije energetskega trga in različne stopnje

odprtosti trga v Evropi. Poudaril je, da je Slovenija zelo široko odprla trg, kar najbolj prizadene tiste, ki proizvajajo najdražjo električno energijo, to pa sta pri nas Premogovnik Velenje in TEŠ. Vendar zaradi narodnogospodarskega interesa Slovenija brez obeh proizvajalcev ne more delovati, pritiska pa nanju za znižanje stroškovne cene energije.

Liberalizacija trga povzroča tudi prestrukturiranje vseh proizvajalcev; premogovništvo se ga že intenzivno loteva, kmalu se ga bodo morali lotiti tudi v ELES-u in elektro distribuciji.

Predavatelj je orisal tudi vlogo in pomen premoga v svetu. Predstavil je vizijo in strateške cilje Premogovnika ter ovire pri njihovem doseganju in ukrepe, ki se jih lotevamo. Predstavil je sistem subvencij, ki jih prestrukturiranju premogovništva namenjajo v Evropi, in sistem državnih pomoči v Sloveniji.

V razpravi je bilo veliko besed namenjenih novim tehnologijam pridobivanja premoga, ekološkimi vprašanjem, življenjski dobi Premogovnika in odnosu države do energije v Šaleški dolini.

Diana Janežič

Koledar prireditev za maj

✓ *četrtek, 1. maj*

prvomajsko srečanje na Graški Gori, organizator Območna organizacija ZSSS Velenje

✓ *sobota, 10. maj*

preizkus hoje na 2 kilometra, Škalsko jezero, Športno društvo, prijave do 7. maja

✓ *do 16. maja*

razstava kiparskih del **Jožeta Lašiča** in likovnih del **Mirana Prodnika** v razstavišču Barbara, Rudarska 6, Partizanska 78, ogled vsak delovni dan med 7. in 15. uro

✓ *sobota, nedelja, 24., 25. maj*

planinski izlet na **južni del Velebita** ali na Matajur, planinska sekcija

✓ *do oktobra*

šahovska razstava, v kopalnici Muzeja premogovništva Slovenije

✓ *med prvomajskimi prazniki*

so vrata **Muzeja premogovništva Slovenije** odprta

ŠOLSKI CENTER VELENJE

Avto šola Šolskega centra Velenje

Obveščamo Vas, da smo že v letu 2000 za dijake in študente Šolskega centra Velenje organizirali tudi Avto šolo.

Tako na optimalen pa tudi finančno in časovno najugodnejši način omogočimo udeležencem tega izobraževanja pridobitev vozniškega dovoljenja.

Avto šolo smo najprej organizirali z APS, ki pa jo je potem prenesel na Avto šolo Antlej.

Avto šola Antlej je podjetje, ki Vas skupaj z ŠC Velenje popelje skozi celotni postopek pridobitve vozniškega dovoljenja.

Cestno-prometne predpise poučujejo s sodobno tehnologijo CD-i, ki omogoča dinamičen učni proces.

Inštruktorji avto šole so tudi sodelavci - učitelji ŠC Velenje.

Naši dijaki imajo dodatne ugodnosti:

- ✓ *brezplačni tečaj CPP,*
- ✓ *brezplačno izposojlo literature,*
- ✓ *dodatni popust za vožnjo,*
- ✓ *čas vožnje, prilagojen urniku dijakov,*
- ✓ *dodatni popust za zdravniške preglede,*
- ✓ *posebni poligon za prve ure varne vožnje.*

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega očeta, tasta in dedija

Mirka Gajška

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem obrata Klasirnica, sindikatu Premogovnika Velenje, Vinku Čuješu, rudarski godbi, častni straži ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče, nam pomagali in izrekli sožalje.

Sin Bojan, žena Albina in hčerka Špela

Zahvala

Ob smrti našega ata

Frančeka Planinca

se za izrečena sožalja, cvetje, častno stražo in žalno koračnico zahvaljujemo kolektivu Premogovnika Velenje in govorniku. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči sinovi Bogdan, Franjo in Anton z družinami in mama Zofija

Rešitev nagradne križanke

Premogovnika Velenje, objavljene v Rudarju 2/2003, je geslo: **PETDESET LET GLASILA RUDAR.**

Nagrajenci so:

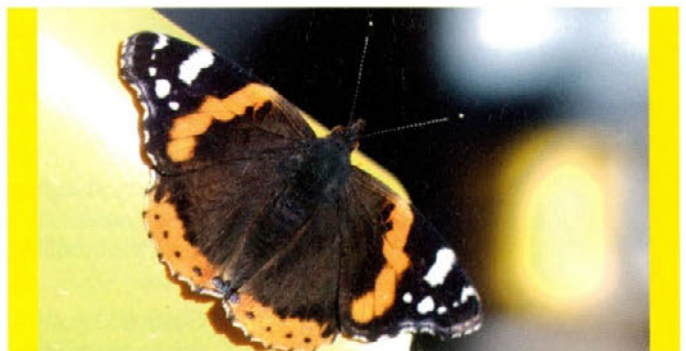
Jože Šumečnik, Ljubljanska cesta 29, 3000 Celje,

Ivan Svetina, Kozjak 46 A, 2382 Mislinja,

Ivan Vrabič, Šerčerjeva 7, 3320 Velenje.

Izžrebani reševalci bodo knjižne nagrade prejeli po pošti.

Čestitamo nagrajencem, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

Kaj je požarna straža (2/4)

Požarna straža je splošni ukrep varstva pred požarom, s katerim se zagotavlja varnost ljudi, živali in premoženja ter naravnega, delovnega in bivalnega okolja. Požarno stražo opravljajo gasilci.

Pri pretakanju lahko vnetljivih snovi in gorljivih plinov ter varjenju in uporabi odprtega ognja ali orodja, ki se iskri, lahko požarno stražo opravljajo tudi za gašenje usposobljene osebe. Požarna straža ima nalogo preprečevanja nastanka požara in odstranjevanja vseh potencialnih požarnih tveganj. Ob nastanku požara mora biti sposobna požar tudi pogasiti.

Zakonska osnova

Naloge požarne straže prav gotovo izhajajo iz Zakona o varstvu pred požarom, ki v 9. členu določa kazensko in odškodninsko odgovornost za neizvajanje ukrepov požarne varnosti za vse fizične in pravne osebe. Isti zakon v 10. členu predvideva ukrepe varstva pred požarom, ki morajo biti načrtovani in izvedeni tako, da čim bolj preprečijo nastanek požara in omejijo njegovo širjenje. Požarna straža je natančno opredeljena v VII. poglavju zakona, ki določa splošne ukrepe varstva pred požarom. V 37. členu zakona je z namenom povečanja požarne varnosti opredeljena požarna straža.

Kdo je zavezan za organizacijo požarne straže?

Požarno stražo mora organizirati:

- ✓ kdor pretaka vnetljive tekočine in gorljive pline, ki presegajo količino 5 m³,
- ✓ kdor vari, uporablja odprt plamen ali orodje, ki se iskri, v prostoru, ki je nevaren za nastanek požara ter ni posebej prirejen za ta opravila,
- ✓ prireditelj javnega shoda ali prireditve, na kateri je nevarnost, da izbruhne požar ali pride do eksplozije,
- ✓ lokalna skupnost, lastnik oziroma upravljavec gozda ali drugega zemljišča, ko je razglašena povečana nevarnost požarov v naravnem okolju.

Izvajanje požarne straže

Požarno stražo mora organizirati lastnik oziroma organizator, ki bo izvajal aktivnosti, ki lahko povzročajo nevarnost za nastanek požara. V ta namen mora analizirati nevarnosti za nastanek požara in na lastno iniciativo ali po odločbi pristojnega inšpektorja organizirati ustrezno požarno stražo.

Na javnih shodih, na katerih je nevarnost, da izbruhne požar in pride do eksplozije, in ob razglašeni povečani nevarnosti požarov v naravnem okolju lahko požarno stražo izvajajo le gasilci. Če ima organizator organizirano svojo gasilsko službo, ki zadovoljuje kadrovske pogoje in razpolaga z ustrezno gasilsko zaščitno in reševalno opremo, lahko požarno stražo izvajajo domači gasilci, v nasprotnem primeru pa se mora organizator povezati z ustrezno gasilsko organizacijo. Glede nevarnosti za nastanek požara organizator - uporabnik in gasilska organizacija skleneta dogovor o izvajanju požarne straže.

Če izvajanje požarne straže prevzame teritorialna gasilska enota, mora razpolagati z ustreznim številom gasilcev ter ustrezno gasilsko zaščitno in reševalno opremo, ki bo zagotavljala izvajanje operativnih nalog gašenja in reševanja v primeru požara ali druge nesreče, ki se bo istočasno zgodila na teritoriju delovanja gasilske enote, ne da bi prekinili izvajanje nalog požarne straže.

Gasilci, ki bodo izvajali požarno stražo, morajo izpolnjevati določila

zakona o gasilstvu, ki zahtevajo, da mora biti gasilec strokovno in psihofizično sposoben za opravljanje gasilske službe. Poklicni gasilci morajo imeti opravljeno šolo za poklicne gasilce, prostovoljni pa izpit za gasilca.

Število gasilcev, njihova organiziranost in zaščitna ter reševalna oprema so odvisni od požarnih nevarnosti in velikosti površine oziroma prireditve, na kateri se izvaja požarna straža. V notranjih prostorih se mora straža organizirati v skladu s požarnim redom in požarnim načrtom gašenja in reševanja v primeru požara.

Za dobro in zanesljivo delovanje požarne straže na prostem pa je treba izdelati načrt izvajanja požarne straže, ki mora vsebovati elemente požarnega načrta in operativno

taktičnega načrta, s katerim mora biti seznanjen sleherni član požarne straže.

Pri pretakanju vnetljivih tekočin in gorljivih plinov, ki presegajo količino 5 m³, in pri varjenju ter uporabi odprtega plamena ali orodja, ki se iskri v prostoru, nevarnem za nastanek požara, pa lahko požarno stražo izvajajo za gašenje usposobljene osebe. Usposobljenost teh oseb ni natančno opredeljena. Priporočljivo je, da so usposobljeni po učnih programih za gasilca. Nujno pa je, da so usposobljeni na področju požarne preventive - z osnovami gorenja in gašenja ter osnovami gasilske tehnike in taktike.

Izvajanje požarne straže pri vzdrževalnih delih

Vzdrževalna dela v industriji so pogosto povezana z uporabo odprtega ognja ter uporabo vročih in žarečih predmetov. Med taka dela spadajo predvsem varjenje, rezanje in brušenje kovinskih predmetov, pri katerih prihaja do segrevanja materialov in iskrenja, pogosto pa se uporablja tudi odprti plamen. Opravljanje vzdrževalnih del je še posebno tvegano in nevarno v prostorih, ki niso namenjeni in prilagojeni za opravljanje takih del, zato moramo pri vzdrževalnih delih v takih prostorih zagotoviti požarno stražo, ki ima nalogo preprečevati nastanek požara.

Naloga požarne straže pred začetkom vzdrževalnih del

Požarna straža se sezna s prostorom, v katerem bodo potekala vzdrževalna dela. Pri tem morajo biti izvajalci vzdrževalnih del pozorni predvsem na gradbene materiale, iz katerih je prostor narejen. Preveriti morajo tudi sosednje prostore ter morebitne povezave in potek inštalacij med prostorom, v katerem se vzdrževalna dela opravljajo, in prostori, ki mejijo nanj. Poiskati morajo predvsem vse tiste gradbene značilnosti prostora, ki bi lahko povzročile širjenje požara iz prostora vzdrževalnih del na sosednje prostore.

Poiskati morajo vse lahko vnetljive snovi in jih odstraniti iz prostora, v katerem se opravljajo vzdrževalna dela.

Odstraniti morajo tudi vse druge vnetljive snovi, ki so v prostoru. Pogosto se dogaja, da se vseh vnetljivih snovi ne da odstraniti iz prostora, zato jih morajo ustrezno zavarovati. To lahko opravimo tudi z ustreznim prekrivan-

jem z negorljivimi materiali (ponjavami).

Seznaniti se morajo s postopkom vzdrževalnih del in napravami, s katerimi se bodo dela opravljala. Pri tem morajo izvajalci straže oceniti nevarnosti, ki bodo pri vzdrževalnih delih nastajale. Pozorni morajo biti predvsem na materiale, ki bi se lahko pri delih segrevali in povzročali segrevanje vnetljivih snovi, ki se jih iz prostora ne da odstraniti. Nevarno pa je tudi iskrenje in odpadanje žarečih delcev materialov, ki bi lahko povzročili požar, zato morajo izvajalci straže oceniti tudi obseg ogroženega prostora, kamor bi lahko ti delci odletavali.

Na osnovi ugotovitev in značilnosti prostora morajo izvajalci straže pripraviti ustrezna gasilna sredstva.

Naloga požarne straže med vzdrževalnimi deli

V času vzdrževalnih del morajo izvajalci požarne straže nadzirati potek vzdrževalnih del. Ves čas morajo spremljati postopek in ocenjevati nevarnost za nastanek požara. Če pri tem ugotovijo, da kljub ukrepom, ki so jih izvedli že pred začetkom vzdrževalnih del, obstaja nevarnost za nastanek požara, morajo ustaviti izvajanje del in poskrbeti za dodatno zavarovanje prostora.

Če so pred začetkom izvajanja vzdrževalnih del ocenili nevarnost za nastanek požara v sosednjih prostorih, jih morajo ves čas vzdrževalnih del fizično nadzirati.

Če pri izvajanju del pride do vžiga vnetljivih snovi, morajo delo takoj prekiniti in učinkovito pogasiti ogenj.

Naloga požarne straže po opravljenih vzdrževalnih delih

Ko so dela opravljena, mora požarna straža opraviti nadzor prostora, v katerem so se izvajala vzdrževalna dela. Pri tem se morajo izvajalci straže prepričati, da ni nevarnosti, ki bi lahko povzročile gorenje - požar.

Požarna straža mora pregledati tudi okolico in vse sosednje prostore, ki bi lahko bili ogroženi zaradi vzdrževalnih del.

Če obstaja nevarnost skritega tlenja, mora požarna straža nadaljevati svoje

delo po opravljenih vzdrževalnih delih toliko časa, dokler ne oceni, da ni več nevarnosti za nastanek požara.

Požarna straža opravi svoje delo, ko po opravljenih vzdrževalnih delih ni več nevarnosti za nastanek požara. Takrat lahko požarna straža pospravi gasilna sredstva in gasilne naprave.

O opravljeni straži se napiše zapisnik, v katerem so navedeni vsi pomembnejši podatki o izvajanju straže in morebitne ugotovitve straže, ki bi lahko pomembneje vplivale na nastanek požara. V zapisniku morajo posebej navesti čas konca požarne straže.

Povzetek

Požarna straža je splošni ukrep varstva pred požarom, ki je predpisan z Zakonom o varstvu pred požarom. Organizira jo izvajalec del ali organizator prireditve, pri kateri obstaja nevarnost nastanka požara. Požarno stražo izvajajo gasilci in za gašenje usposobljene osebe.

V prihodnjih številkah: 3/4 gašenje požara pri vzdrževalnih delih, 4/4 predpisi, standardi in smernice, ki določajo požarno varnost pri vzdrževalnih delih

Milorad Šikman, SVD PV

Knapovske anekdote s perkmandlci

Mislim, da se inž. Mali ni zlagal, ko mi je to zgodnico pripovedoval. Takole se je zgodilo nekoč v jami. Pravi: "Pridem na ort. Huda vročina je bila. Slečem rekle in ga obesim na žebu. Ko sem opravil svoje delo, se hočem zopet obleči. Primem rekle, na gre. Rekle skoči nazaj. Sto vragov..., kaj pa je to! Menda ja perkmandlc ne ugaja z menoj norčij. Zopet ga primem in rekle zopet skoči nazaj. To me je strašno razjezilo in zakolnem 'boh ciganski' ter cuknem rekle k sebi. Ne boš me perkmandlc!

In veste, kaj je bilo? Rekle se je zataknil za tanko desko, ki ga je vsakokrat kot feder potegnila nazaj."

Sličen doživljaj s suknjičem je imel še eden naš inženir: "Bližam se delovišču. Svetilka slabo razsvetljuje prostor. Kar naenkrat opazim, da se premika spodnji del visečega rudarjevega suknjiča. Kaj pa je to, se vprašam. Dvignem očala in si pomamem oči. Hudič, še vedno se premika. Suknjič se premika enakomerno levo in desno. Zberem vso korajžo in krenem proti suknjiču. Ta vrag pa začne še bolj divje nihati. Iz opreznosti pošljem naprej svoje kladivo. In, glej ga, spaka. Iz suknjiča skoči – ne perkmandlc – temveč podgana."

Resen možak mi je pravil tole dogodivščino: "Grem po hodniku. Lampa mi sveti le nekaj korakov naprej. Tam v temi pred menoj pa nekaj belega. Premika se desno pa zopet levo in zopet švigne v temo. Kaj je to? Ali straši? Ne verujem v strahove, toda nekako tesno mi je pri srcu. Sem človek, ki hoče vsakemu pojavu v jami priti do konca. Tudi to moram razvozljati. Grem bližje, toda bela stvar prične še hitreje švigati sem in tja. Naenkrat pa se prične zelo hitro premikati vzdolž po hodniku. In jaz jo ucvrem za to pošastjo. Precej dolgo sem jo lovil. Naenkrat tisto belo obstane.

In kaj mislite, kaj je bilo? Papirnata vrečka od malice, v katero je zlezla podgana. V njej je našla najbrž kos kruha. Vrečka je bila na enem mestu razmočena. Skozi papir so se udrle podganje noge in tako je ta spak bežal, na sebi pa nosil vrečko."

Velenjski rudar, 1. maja 1953

Ne uvajajmo pojma o "provinci"

Pri razvijanju kulture v delavskih centrih nastajajo ponekod, koder so zgradili stvar resno in s prave strani, prav lepi rezultati. To razveseljivo dejstvo lahko zasledimo tudi v Velenju. S kolikšnim poletom so se naši ljudje lotili prosvetnega dela, nam lahko pričajo doseženi rezultati. Glasbena šola "Svobode" vzgaja otroke naših rudarjev. Ostale prosvetne ustanove

opaziti pri nekaterih merodajnih osebah. Poudariti moram, da je to zgolj njihovo osebno gledanje, ki pa je večkrat usodno za razvoj in uresničitev želja množice.

Načelno mišljenje omenjenih je, da recimo ni potrebna glasbena šola v "provinci", češ da nima vseh potrebnih pogojev, kot jih imajo te šole v mestih, češ da so mestni otroci že kot taki "disponirani" za udejstvovanje v umetnosti in glasbi.

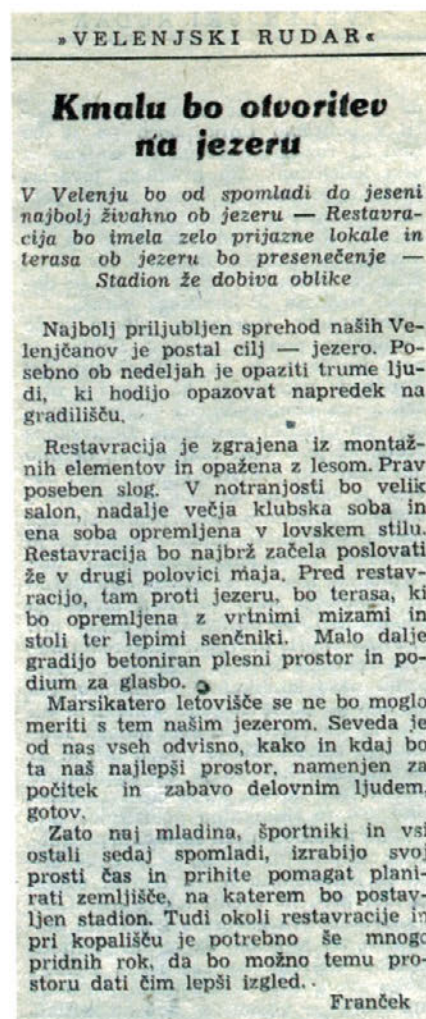
Prav tako mišljenje je glede ustanavljanja popolnih gimnazij na podeželju. Prav isti ljudje zagovarjajo stališče, da ni priporočljivo ustanavljati te gimnazije po okrajih, ker bi s tem nastala hiperprodukcija inteligence. Ti ljudje gledajo na to stvar s starimi očmi. Zakaj bi se bali velikega števila šolanih ljudi? Ali ne stremi socializem za napredkom? Ali ne stremimo za tem, da bo naša bodoča inteligenca izvirala iz vrst revolucionarnega proletariata?

Vsekakor bi bilo idealno, da bi bili že v bližnji bodočnosti rudarski tehnični strokovnjaki, ne s srednjo tehnično izobrazbo, temveč s fakulteto. Naše rudarstvo in industrija se bo iz leta v leto bolj mehanizirala in bo vsekakor potrebno imeti rudarje in delavce s primerno srednjetehnično izobrazbo.

Gotovo se boste spomnili potopisa nekega našega strokovnjaka o kmetijskem gospodarstvu na Danskem. Tam je nemalo kmetovalcev, ki so študirali agronomijo, skoraj vsi mlajši kmetje pa imajo srednjo kmetijsko šolo. Pa pri nas?

Zato je pa nesmiselno in nesocialistično trditi, da ne potrebujemo inteligence. Prav nasprotno! Stremeti moramo za čim večjo izobrazbo in kulturni dvig vseh državljanov.

Franček, Velenjski rudar, 1. maja 1953

pa prav tako služijo smotrom socialistične vzgoje, pa naj bo to ljudska univerza, koncerti, dramske predstave ali pa čitalnica in knjižnica.

Doslej največjo pozornost od strani velenjskega življa pa je doživel nedvomno problem ustvaritve pogojev za otvoritev višje gimnazije v Velenju. Ne bi hotel ponavljati že tolikokrat napisano in izrečeno utemeljitev, zakaj bi naj bila v Velenju osemrazredna gimnazija? Mislim se dotakniti predvsem zanikanja te pravice Velenju, ki ga je bilo čutiti in

Velenjski rudnik in tržišče

... Prvenstvena važnost premoga in železa za industrializacijo vsake države je nesporna, vendar je gospodarsko življenje v neprestanem gibanju in razvoju. Kljub vsem izpremembam predstavlja premog v splošnem še vedno najvažnejši vir energije, saj odpade od proizvodnje celokupne energije za obratovanje strojev po vsem svetu še vedno na 50 odstotkov na premoga.

... Razmerje odjema med obema glavnima skupinama odjemalcev v zadnjih 6 letih je naslednje:

odjemalec/leto	1947	1948	1949	1950	1951	1952
industrija in železnica	57,1 %	67,2 %	81 %	72 %	63,1 %	67,8 %
široka potrošnja	42,9 %	32,8 %	19 %	27,3 %	36,9 %	32,2 %

Iz tega sledi, da se je v prvih letih petletke stalno večala poraba v industriji, od leta 1950 dalje se je ustalila, vendar izkazuje v odstotkih padeč zaradi velikega zvišanja proizvodnje rudnika, ki je naraščala v teh letih takole:

leto	1948	1949	1950	1951	1952
proizvodnja	101,4 %	109,1 %	117,8 %	127,6 %	127 %

V naši državi je manjše število rudnikov črnega premoga ter prevladujejo rudniki rjavega premoga in lignita. Zaradi mnogo večjega bogastva v zalogah lignita se posveča pri

drobne vrste, kosovec le izjemoma v manjši meri, a železnica kosovec v srednjih komadih, medtem ko se uporablja v gospodinjstvene namene kosovec in ksilit, izjemoma tudi kocke, ki jih

odpremljamo predvsem v industrijske namene.

Razmerje med debelimi in drobnimi vrstami je približno 50:50, pri čemer je važno dejstvo, da so drobne vrste cenejše od debelih. Iz tega sledi, da vsak prvopisani kopač in strelec v pogojih novega gospodarskega sistema lahko s pravilnim odstreljevanjem doseže večji odstotek debelih vrst in s tem večjo povprečno prodajno ceno lignita.

Za kritje potreb široke potrošnje v LRS odpremljamo približno eno tretjino celotne proizvodnje lignita, medtem ko izven Slovenije nismo dobavljali premoga iz našega rudnika...

V.D.

nas vsa pozornost razvoju lignitnih rudnikov, pri čemer pa se postavljajo vprašanja: oddaljenosti od tržišča, priroda in sposobnost premoga, transport in cena blaga samega.

... Glavni konzumenti oziroma odjemalci lignita iz velenjskega rudnika so: industrija in železnica in široka potrošnja – uporaba lignita kot kuriva v splošnem in posebej za gospodinjstvene namene.

... Kakor je znano, prihaja velenjski lignit v prodajo klasiran na separaciji v naslednjih sortimentih (vrstah): ksilit, kosovec, kocke, oreh, grah in zdrob. Industrija uporablja srednje in

Popravek

V 2. številki Rudarja nam je na 31. strani ponagajal računalniški škrt. Pojedel nam je začetek članka iz februarke številke Velenjskega Rudarja iz leta 1953. Tokrat napako popravljamo in objavljamo prvi del članka.

Obolevanja, poljska dela in še kaj.

..

Ena od važnih pridobitev narodnoosvobodilne borbe je zaščita bolnega človeka, in to v taki meri, da zaradi bolezni ali nesreče delovni človek ni v ničemer oškodovan, še manj pa ogrožen. Tistemu, ki se je ponesrečil ali obolel, nudi skupnost vso pozornost in pomoč. V to svrhu vzdržujejo podjetja vse bolnike, kateri so bolni 6 dni, na svoje stroške. Na to pridobitev moramo biti ponosni, moramo jo čuvati in izpolnjevati ter strogo paziti, da je ne bi izkoriščali tisti redki tovariši, katerim se čut za skupnost še ni razvil, katerim so borbe in žrtve narodnoosvobodilne borbe več ali manj nepoznane pa morda celo neprijetne. Da se take težnje pojavljajo, nam zgovorno pričajo številke.

V svrhu naše analize nam bodo služili podatki bolnikov in ponesrečenih v letu 1951 ter v letu 1952. Posebno nas zanimajo lažje bolni, to je tisti, ki bolujejo do 6 dni... Predvsem opazimo dve posebnosti, in to: obe krivulji (v dia-

gramu, op. D.J.) pokazujeta v pomladanskih in pozno-poletnih mesecih proti vsemu pričakovanju največje število obolelih. Splošno je znano, da ljudje največ obolevajo v prehodu od jeseni na zimo, naša krivulja pa pokazuje maksimum v mesecih: marec, april, maj spomladi ter v avgustu in septembru poleti.

Po tej ugotovitvi se nam nehote vsili vprašanje: Ali je sovpadanje porasta bolezni v mesecih, ko ljudje sicer ne obolevajo preko povprečka, z opravljanjem poljskih del samo slučaj, ali pa ima ta pojav globlje vzroke. Natančnejša analiza je ugotovila, da je vzrok porasta v bolezni v teh mesecih predvsem opravljanje poljskih del. Nekateri tovariši na račun skupnosti obdelujejo polja, poleg tega pa se puste za to delo še plačati. Tu so zastopani tisti, kateri sami nimajo ničesar, pa se udinjajo običajno slabi in nedisciplinirani delavci, z mnogimi opravičenimi ali celo neopravičenimi izostanki. Vsaj deloma je razumljivo, da kmet skrbi sam zase, toda popolnoma nerazumljivo pa je, da se celo čisti proletarci udinjajo kmetom, saj s tem rušijo disciplino v podjetju, zmanjšujejo zaslužke tovarišem in živijo na njihov račun.

Vendar moramo priznati...

Kar obljubim, naredim, kar si zastavim, dosežem!

ALARM: "Z njim se v službi srečujem zelo pogosto, imamo pa jih več vrst. Najbolj pogosti so alarmi, da z neko napravo nekaj ni v redu. Včasih kakšen alarm pomeni tudi, da bo treba delati dalj, čez delovni čas, priti v službo tudi ponoči, poklicati nekoga na pomoč... Običajno pa so alarmi takšne vrste, da lahko takoj in sam pomagam, da se končajo."

BREZDELJE: "Te besede skorajda ne poznam, sploh ne v službi. Sem pridem zelo zgodaj, ob 5.15, takoj začnem z delom in delam neprekinjeno brez malice do 13.30. Vedno se nekaj dogaja, če pa že ni rutinskih del, pa imam vsaj čas, da o kakšni zadevi razmislim, kako jo bom razrešil, pripravil za uporabo, da bo šlo hitreje, učinkoviteje, boljše."

CILJ: "Ciljev ima vsak človek dosti. Ko si mlajši, jih imaš več, ko si starejši, imaš cilj upokojitev. V službi imam vedno cilj, da bi delo izboljšal, naredil stvari prijazne, zanimive, enostavne uporabnikom mojih izdelkov. V zasebnem življenju sem svoje najbolj pomembne cilje že dosegel; to je bila najprej družina, nato lasten dom."

ČAS: "To je vedno velik problem. Razmišljam, na primer: 'Zdajle bo zima in si bom vzel čas za to ali ono.' Potem pa vedno ugotoviš, da časa zmanjkuje. Ampak pravim, moraš si ga vzeti, za sebe, za neke aktivnosti. Treba je iti v naravo, se rekreirati. Za to si je treba vzeti čas, pa četudi je samo ena ura na dan. In jaz to naredim."

DRUŽBA: "Bolj malo hodim v družbo. To je moja navada – železna srajca. Ko sem si ustvaril družino, sem imel cilj, da bi se čimprej vselili v svojo hišo. Ko je ta stala in mi je njeno urejevanje vzelo veliko časa, enostavno ni bilo časa za družbo. Potem se pa odvadiš, družbe ne pogrešaš. Seveda grem kdaj v kakšno družbo, to so predvsem družinska

Matko Potočnik, sistemski inženir v VTIS-u

praznovanja, sicer pa sem bolj samotar."

ELEKTRIKA: "Kot otrok elektrike nisem poznal, saj je doma nismo imeli. Ko pa sem jo odkril, mi je bila zelo zanimiva in sem se tudi odločil za elektrotehnično šolo. Vse o elektriki me je zanimalo, od tega, da je ne vidiš, do tega, kaj vse omogoča. Vse to sem moral raziskati, ena sama skrivnost je je bila. Potem me je velikokrat tudi stresla in res sem jo spoznal."

FINANCE: "Brez denarja ni normalnega življenja. Vedno ga je premalo in prav to, da imaš denarja manj, kot ga potrebuješ, te na drugi strani žene, da poskušaš zaslužiti več denarja še s kakšno dejavnostjo."

GLASBA: "Glasba me spremlja celo življenje. Izhajam iz družine, v kateri smo jo imeli vsi radi, ne glede na zvrst. Poslušam vse, od domače glasbe pa do jazza. Doma imam diatonično harmoniko in včasih tudi kaj zaigram. Ko sem bil mlajši, je to bilo bolj pogosto, sedaj pa bi že moral obrisati prah z nje in prezračiti meh."

HEDA: "To je moja sopotnica. Izredno pridna, skrbna ženska. Poročena sva 23 let. Zelo se razumeva in sva zelo sorodni duši. Včasih vpraša hčerka, če sva dvojčka, ker tolikokrat enako misliva, reagirava."

IZLET: "Na izlete hodim zelo rad, vendar ne na dolga potovanja, ampak na aktivne izlete. Torej se kam odpeljem, nato pa si peš ogledam stvari. Najsi bodo to planine, mesta, muzeji. Veliko stvari me zanima. Zadnje čase veliko potujem po Sloveniji, bil pa sem že tudi v tujini."

JAMA: "Mojega prvega srečanja z njo se zelo dobro spominjam. To je bilo 7. januarja 1975 in v jamo me je peljal pokojni nadzornik Karl Hladin. Prej si sploh nisem znal predstavljati, kako

jama izgleda. Bil je zelo čuden občutek, skoraj bi se moral dotikati sten, da bi verjel, da tako izgledajo stvari v premogu, pod zemljo. Ko pa jamo spoznaš, ko se navadiš polteme, odnos z njo zelo težko prekiš. V skoraj tridesetih letih od takrat so se zgodile zelo velike spremembe v jami. Skoraj ne moreš verjeti, čeprav si jih sam doživljal in jih spremljal. Spominim se še klasičnih čel, danes pa so v jami takšni stroji, da se lahko le čudiš, kako lahko tako velika naprava obratuje v jami, kjer je vendarle omejen prostor."

KOLO: "Na kolesu sem zelo veliko. Predvsem poleti in ob koncih tedna zagotovo naredim kakšno daljšo turo. Kolesarim po okolici, od Smrekovca do Gore Oljke. Rad grem po cestah in poteh, kjer se je treba malo utruditi, ravne ceste brez vzponov me ne zanimajo."

LETNI ČAS: "Največ mi pomeni pomlad. Komaj čakam, da skopni sneg. Čeprav mi je tudi zima všeč in smučam, se naveličam njene monotoničnosti, sivosti, mraza, mraka in komaj čakam, da pridejo barve, toplota, sonce. In to je pomlad."

METAN: "S plinom metanom neposredno nimam opravka, imam pa veliko opravka z njim posredno prek merilcev metana v jami. Vedno moram poznati, kje so najbolj kritične točke za metan, saj me s temi informacijami ljudje stalno oskrbujejo. Pomembno je, da natančno vem, kje se nahajajo merilniki metana, ali je tam kakšen poseben režim zračenja zaradi nastavljanja mej koncentracij oziroma predalarna in alarma. Prav zato je treba jamo zelo dobro poznati."

NEVARNOST: "V Premogovniku so nevarnosti stalno prisotne, od potencialnih do dejanskih, in o njih tudi veliko govorimo. Sam se konkretno s

kakšno jamsko nevarnostjo nisem srečal, tudi nisem reševalec, bil pa sem prisoten pred leti ob požaru na k +40 na jugu, ko smo montirali merilnike. Bolj sem izpostavljen nevarnostim v zvezi z električno."

OTROŠTVO: "Rojen sem v Ravnah pri Šoštanj, vendar smo se kmalu preselili v Zavodnje, v majhno najemno hišo, kjer ni bilo elektrike in tekoče vode. Bili smo štirje otroci, trije fantje in dekle. Vodo je bilo treba nositi iz potoka kakšne pol ure stran. Pri tem smo otroci mami, ki je bila doma, oče pa je bil zaposlen, veliko pomagali. Ker ni bilo elektrike, smo morali otroci vedno zgodaj spat. Bilo je torej malo posebnost otroštva, a zelo lepo. Hiša je stala na čudovitem prostoru. Ko sem bil star 11 let, smo se preselili v vas Zavodnje in bilo mi je tako hudo za staro hišo, da sem večkrat šel nazaj k njej. Zame je bila tam idila, čeprav danes vem, da je bilo za starša tisto življenje zelo naporno."

POMOČ: "Moje delo je, da ljudem pomagam reševati probleme, ki nastanejo pri njihovem delu. Največkrat me kličejo dežurni premogovnika, in to v vsakem trenutku, to je v službi, izven delovnega časa in tudi, ko doma trdno spim. Velikokrat probleme rešimo kar po telefonu, včasih pa je treba priti tudi v podjetje. To mi ni nikoli težko storiti in res me lahko pokličejo vedno, če sem le dosegljiv."

RAČUNALNIK: "Z računalniki sem se prvič srečal v srednji šoli, a takrat sem si le ogledal velike sobe in omare, v katerih so bili takratni računalniki. Od tega nisem imel veliko in sploh nisem začutil, kaj pomeni računalnik in čemu služi. Pravo podobo sem dobil leta 1985, ko smo v naši službi dobili prvi osebni računalnik. Zdel se mi je zanimiv in od takrat sva z računalnikom neločljivo povezana v službi pa še doma. Pri delu mi je v veliko pomoč; to je res uporaben delovni pripomoček. Svojega dela si brez njega sploh ne znam predstavljati."

SISTEMSKI INŽENIR: "To je moje delovno mesto. Moje delovne naloge so priprava vseh informacij v takšni obliki, da lahko dežurni premogovnika nato z njimi delajo, da jih razumejo, so jim na razpolago in da so v vsakem trenutku pravilne. Da vse to lahko naredim, moram dobro poznati sistem delovanja vseh naprav, od napajanja računalnikov do delovanja programske opreme. Le tako lahko v vsakem trenutku vem, zakaj je prišlo do neke napake in kako jo odpraviti, sam ali s pomočjo drugih."

Na kratko: vzdržujem vse aplikacije in napajanje računalniške opreme, poznati

moram energetske postrojenje, telefonijo, pa tudi vse druge stvari, ki so instalirane pri nas, čeprav z njimi neposredno ne delam. Le tako lahko koordiniram delo vseh ljudi, ki potrebujejo naše storitve."

ŠOLANJE: "V osnovno šolo sem štiri leta hodil v Zavodnje, štiri leta pa v KDK v Šoštanj. Potem sem šel v srednjo elektrotehnično šolo – šibki tok v Velenje. Zaradi spleta okoliščin sem bil ob štipendijo in s tem ob nadaljevanje rednega študija. Leta 1975 sem se zaposlil v Premogovniku Velenje, kasneje pa sem ob delu opravil višješolski študij elektrotehnike v Mariboru. Sedaj pa se nenehno izobražujem ob delu in z delom. Pri delu z računalniki je namreč vedno kaj novega in nikoli ne veš vsega. Tehnika gre tako hitro naprej, da te lahko čas povozi, če se vsak dan ne učiš."

TEMPERAMENT: "Poskušam biti čim bolj mirni, se pa hitro razjezim. Skušam se obvladati, a kar čutim, da mi vsi lasje stojijo pokonci in ne morem iz svoje kože. V zasebnem življenju me malokaj vrže s tira, v službi pa... Kaj me razjezi? To, da ljudje ne izpolnijo obljube, da se ne držijo dogovorov ali jih ne opravijo v dogovorjenem času, sploh če bi se stvar lahko kar naredila, pa se brez pravega razloga odlaga v nedogled. Takšen človek sem: kar obljubim, naredim, držim se rokov. Moja jeza pa ne traja dolgo, se hitro umirim."

USPEH: "Za uspeh štejem mojo družino, lepo urejen dom. Kar sem si zadal, sem vse dosegel. To mi je v krvi, saj ne dam miru, dokler zastavljenega cilja ne doosežem."

VTIS: "To je kratica za varnostno-tehnološki informacijski sistem, ki sem ga pomagal zgraditi in ga še sedaj oskrbujem. Je sistem za spremljanje varnostnih in nekaterih tehnoloških parametrov v procesu pridobivanja premoga. Poudarek je na varnostnem delu, pomeni pa, da v enem prostoru in z enim človekom spremljamo vse dogajanje na varnostnem področju v jami: to je od spremljanja koncentracij plinov, hitrosti zraka, delovanja 6-kilovoltnega napajanja, telefonije... V tehnološkem delu VTIS-a pa je zajeta predvsem proizvodnja premoga, to je od naprav za pridobivanje premoga, njegov transport, do naprav za tehtanje premoga. Spremljamo pa tudi delovanje nekaterih drugih spremljajočih naprav."

VTIS je bil postavljen leta 1975, vsa leta smo ga dograjevali, spreminjali, posodabljali in v današnjo obliko je bil zgrajen leta 1991, ko je bil računalniško podprt. Prej je bil sistem sestavljen iz merilnikov v jami in prikazovalnikov podatkov, elektro-mehanskih naprav, na površini. Zdaj pa je informacij, ki jih spremljamo, analiziramo, veliko več in ves proces dela s podatki je podprt z računalniki in računalniškimi programi. Te podatke uporabljajo pri vsakdanjem delu dežurni premogovnika, na voljo so tudi vodstvu podjetja ter sodelavcem v tehničnih

službah, ki jih potrebujejo za analize, načrtovanje.

Naš VTIS je zelo moderen, posebej je moderen informacijski center pri dežurnem, saj je bil posodobljen pred kratkim. Jamski del je po več kot desetih letih znova potreben posodobitve; morda bi ga bilo smiselno razdeliti na naprave za varnostni del in naprave za tehnološki del. Slednji je čedalje bolj pomemben in treba bi ga bilo opremiti z različnimi krmilnimi sistemi, avtomatizirati. S tem bi izboljšali tudi zanesljivost delovanja varnostnega dela."

VESNA: "Vesna je moja hči, edina, zato je še toliko bolj pomembna v mojem življenju. Je zelo pridna, delovna. Šteje 14 let in obiskuje sedmi razred osnovne šole. Pridno se uči, je odličnjakinja. Zelo je nardarjena za jezike, obvlada angleški in nemški jezik in zamisli ima, da bi bila prevajalka. Vem, da bo slišati neskrvno, a lepo je vzgojena, zna se obnašati in sem zelo ponosen nanjo."

ZAVODNJE: "Čeprav nisem rojen v Zavodnjah, bi jo lahko štel za svojo rodno vas. Ko sem se poročil, sva z ženo sicer štiri leta živela v Velenju, potem pa sva končala hišo v Zavodnjah in sem se vrnil. Živim sredi vasi in to je zame najlepši kraj na svetu. Veliko lepih stvari me veže nanj. Sodeloval sem pri urejanju vasi, od asfaltiranja ceste, gradnje vodovoda do napeljevanja telefona. Pri vsaki akciji sodelujem še sedaj, prav tako moji sosede, vsi krajani. Po površini je KS Zavodnje zelo velika, šteje pa manj kot 300 prebivalcev in med nekaterimi domačijami je tudi po 2 kilometra razdalje."

Se pa število prebivalcev Zavodnej popeteri, ko je čas gobarjenja in nabiranja borovnic. Kdor tega ne vidi, ne more verjeti, kakšen napad je takrat na naše gozdove. Gobe nabiram tudi jaz, borovnic pa ne, ker menim, da bi moral nabirati napol zelene, saj potem jih ni več." (smeh)

ŽELJE: "V službi bi bilo treba še marsikaj posodobiti, izboljšati, narediti še hitreje. Želim si, da bi naše podatke lahko spremljalo in uporabljalo več sodelavcev. Vem, iz pogovorov z njimi, da bi jih potrebovali, pa nimajo dostopa do njih. Konkretna ideja je, na primer, da bi zanimive informacije za širši krog sodelavcev, predvsem rudarjev, prikazovali na večjem ekranu v prezivnici. Kolikor vem, ideja že dobiva realne obrise, treba je le najti primeren kompromis med stroški in izvedbo."

V zasebnem življenju pa si predvsem želim, da bi bil zdrav in da bi v primerni kondiciji dočakal upokojitev."

Diana Janežič

Alergija

Alergijske bolezni predstavljajo eno največjih skupin bolezni, saj se danes že vsak tretji prebivalec Evrope zdravi zaradi ene od alergijskih bolezni. Po napovedih naj bi čez 20 let imela alergijo že polovica človeštva. Vzrok je v hitrem in stresnem načinu življenja ter v neustreznem in vse bolj onesnaženem okolju.

Alergija je preobčutljivost organizma za določeno telesu tujo snov, ki ji pravimo alergen. Beseda je grškega izvora in pomeni reagirati drugače. To so sicer neškodljive snovi iz okolja, za katere pa človek iz še neznanega razloga postane preobčutljiv. Ob prvem stiku z alergenom začne telo izdelovati posebne vrste beljakovin, imenovane protitelesa. Ob ponovnem stiku se alergen veže na protiteleso in povzroči sproščanje posrednikov. Najpomembnejši je histamin, ki je tudi glavni povzročitelj znakov alergij.

Poznamo že več kot 20.000 različnih alergenov. Ob stiku z njimi se v telesu sproži bolezenski proces. Alergijske reakcije so zelo različne – od blagih do smrtno nevarnih. Večina se jih kaže kot neprijetno solzenje, pekoč občutek v žrelu in kihanje. Lahko se pojavi glavobol, pogosto tudi driska. V najhujšem primeru lahko pride do krčev v sapnicah in oteženega dihanja, nepravilnega delovanja srca, močno znižanega krvnega tlaka in končnega šokovnega stanja.

Alergija na zdravila se pogosto lahko razvije v najhujšo obliko alergij - anafilaktičen šok, zato je nujno takojšnje prenehanje uživanja zdravil in zdravniška pomoč. Tudi piki žuželk (čebele, ose, sršeni, rdeče mravlje) lahko pri preobčutljivih ljudeh sprožijo najhujšo obliko alergij. Če bolezenskega kroga ne prekinemo, se lahko šokovno stanje pogloblja in privede do smrti.

Alergeni so povsod okoli nas

Ločimo **rastlinske alergene**, ki jih najdemo v zeliščih in trajnicah, travah in žitih, drevesih in grmovnicah. Pogosto kot alergen omenjajo pelin, koprivo, hmelj, rman, trpotec, deteljo, resje, regrat in marjetico.

Med žiti povzročajo največ alergičnih pojavov ječmen, oves, rž in pšenica. Od dreves se kot alergeni najpogo-

slika 1: Kontaktni alergijski dermatitis zaradi niklja (uhani).

Od dreves se kot alergeni najpogosteje omenjajo breza, javor, akacija, tisa, hrast, leska, španski bezeg, lipa, oreh, vrba in cipresa.

steje omenjajo breza, javor, akacija, tisa, hrast, leska, španski bezeg, lipa, oreh, vrba in cipresa.

Alergene imamo tudi v **živilih**. Med hrano živalskega izvora so to ribe, goveje, ovčje in svinjsko meso, divjačina, perutnina, kokošja jajca, školjke in raki.

Težave lahko povzročajo tudi hrana rastlinskega izvora. To je lahko zelenjava (stročnice, korenje, paprika, zelena, soja), razni oreški in semena (arašidi, lešniki, mandlji, sezam, orehi, mak), sadje (jabolka, banane, jagodičje, hruške, češnje, kivi, breskve) ali celo začimbe in zelišča (janež, bazilika, kamilica, kumina, poper, meta, žajbelj, drobnjak, timijan, melisa).

Alergeni pa so lahko tudi v **zdravilih**. Pogosto so to zdravila za zniževanje krvnega tlaka, zdravila za zniževanje koncentracije sladkorja v krvi, pa tudi različni antibiotiki – predvsem penicilinski.

Glede na vstopno pot v telo razvrščamo alergene v štiri velike skupine. V prvi skupini so alergeni, ki jih **vdihavamo**. To so pelodi vetrocvetk. Te cvetijo od februarja pa do pozne jeseni.

V drugi skupini so alergeni, ki jih **zaужijemo** (hrana živalskega in rastlinskega izvora in nekatera zdravila).

Tretjo skupino sestavljajo **kontaktni alergeni**. Ob stiku z našo kožo sprožijo alergijsko reakcijo.

V četrti skupini pa so tako imenovani **parenteralni alergeni** oziroma tisti, ki pridejo neposredno v krvni obtok (piki žuželk, injekcije, infuzije).

Kako vemo, da smo alergični?

Če je nekdo alergičen na neko snov in pokaže enak odziv tudi takrat, ko je v kontaktu z drugo, govorimo o navzkrižni alergiji. Na določene alergene, ki so med seboj sorodni, se telo odzove podobno. Tisti, ki so alergični na pelod, so pogosto alergični tudi na nekatere vrste sadja in oreškov. Alergeni breze, jelše, leske, bukve in hrasta so skoraj enaki in povzročajo navzkrižni odziv. Med pelodi breze in jelše ter koščičastim sadjem, češnjami, marelicami, breskvami in jabolki in lešniki obstaja "botanično sorodstvo". Vsebujejo namreč podobne beljakovine, zato povzročajo navzkrižne alergije.

Pri poznani preobčutljivosti se poskušamo alergenom izogibati. To velja še zlasti za sezonsko alergijo. Da bi se izognili stiku s cvetnim prahom, če je le mogoče ostanemo v dneh, ko je v zraku največja koncentracija, v zaprtih prostorih.

Enako se bomo obnašali tudi pri znani preobčutljivosti na hrano ali zdravila. Pri letošnjih alergijah moramo odstraniti povzročitelje. Običajno so to pršice ali hišni prah, izogibali pa se bomo tudi stikov z mačkami, psi in ptiči. Vedno moramo pomisliti tudi na možnost navzkrižne alergije.

Najpogostejša alergijska bolezen je **alergijski rinitis**. To je vnetje nosne sluznice, ki se kaže kot kihanje, izcedek iz nosu, srbenje v nosu, zamašen nos, lahko pa tudi kot srbeče, rdeče in solzne oči. Težave se lahko pojavljajo sezonsko, ob cvetenju. Lahko so prisotne tudi prek celega leta, odvisno od tega, na kaj smo alergični. Bolezen

zelo zmanjša bolnikovo kakovost življenja. Nezdravljena lahko preide celo v astmo.

Med kožnimi alergijskimi boleznimi je najpogostejši **atopijski dermatitis**. Koža postane vneta, pordela in močno srbi. Približno 10 do 15 odstotkov otrok zboli za to boleznijo. V kasnejšem življenju, ko spremembe na koži izzvenijo, ti otroci praviloma zbolijo za alergijskim rinitisom ali celo astmo.

Prvi znak **alergije na hrano** je lahko kožni izpuščaj. Spremljajo ga lahko prebavne motnje - slabost, bruhanje ali driska.

Za prepoznavanje alergena je potrebno zelo natančno, včasih skoraj detektivsko, delo zdravnika in bolnika. Različni testi nam pomagajo ugotoviti, ali so določene težave in simptomi povezani z alergijo in kateri alergen jo povzroča. V vzorcu krvi lahko določimo raven specifičnih belih krvničk (eozinofilci), ki je ob alergijah višja. Radioimunski testi izmerijo raven posameznih vrst specifičnih protiteles IgE.

Kako se alergenom izogniti?

Za odkrivanje posameznih alergenov so zelo uporabni kožni testi. Uporabljajo se razredčeni pripravki izvlečkov različnih trav, dreves, semen, pelodov, prahu, hrane, zdravil, živalskega prhljaja, strupov žuželk in ostalih možnih alergenov. Če je testirana oseba na snov alergična, se na mestu vbrižga v 15 do 20 minutah pojavi oteklina s pordelo okolico.

Kadar kožnega testa ne moremo opraviti, si pomagamo z rezultati radioimunskega testiranja. Oba testa sta zelo specifična in zanesljiva.

Vsekakor pa je bolj kot zdravljenje alergije pomembno njeno **preprečevanje**. Izogibati se moramo alergenom, ki povzročijo klinične simptome. Pri alergiji na cvetni prah se v času cvetenja ne bomo zadrževali na prostem.

Pri alergiji na hišno pršico bomo doma odstranili opremo, na katero se nabira prah. Posteljnino bomo preoblekli v plastificirane protialergijske prevleke. Prah bomo pogosto odstranjevali z vlažno krpo. Zrak bomo filtrirali prek ustreznih filtrov ter ga tudi osušili, saj se pršice bolj razmnožujejo ob povečani zračni vlagi.

Pri alergiji na določeno hrano bomo le-to odstranili iz jedilnika. Včasih bomo morali zaradi alergije opustiti zdravljenje z določenim zdravilom. Morda se bomo

morali posloviti od hišnega ljubljence - psa, mačke ali ptiča. Kadar je bolnik alergičen na snov, ki se uporablja pri delu, mora zamenjati delo ali celo poklic.

Ker se nekaterim alergenom ne da povsem izogniti, pogosto uporabljamo različne načine za zavrtje alergijske reakcije in blažitev simptomov alergijskih bolezni.

Specifična imunoterapija pogosto omogoči razrešitev težav. Majhne količine raztopljenega alergena vbrižgamo pod bolnikovo kožo. Količino postopno povečujemo, dokler bolnik ne preneha alergično reagirati proti njemu. Biti pa moramo zelo previdni, saj lahko prevelika količina alergena sproži nevarno alergijsko reakcijo.

Vsa zdravila so usmerjena k odpravi znakov alergije, ne pozdravijo pa bolezni same. Antihistaminiki preprečijo vezavo v alergijski reakciji sproščenega histamina na posebno vrsto receptorjev in tako pri kožnih alergijah preprečijo nastanek znakov, kot so rdečica, srbečica in oteklina. Zmanjšajo tudi draženje ter iztekanje iz nosu, kihanje, odpravijo rdeče in solzne oči pri senenem nahodu, ublažijo alergije pri pikih žuželk...

Najpogosteje se uporabljajo pri alergijah na dihalih. Pri preobčutljivih osebah svetujejo jemanje že pred stikom z alergenom. Kot stranski učinek se redko pojavi utrujenost in zaspanost.

Zdravilne učinkovine v obliki kapljic ali nosnega pršila skrečijo drobne žile v nosni sluznici ter tako zmanjšajo nabreklost nosne sluznice in izcejanje iz nosu. Olajšajo dihanje in ublažijo spremljajoče znake.

V predpisanih odmerkih jih za samozdravljenje ne smemo jemati več kot tri dni, sicer pa jih bomo uporabljali po nasvetu zdravnika. V obliki nosnega pršila so tudi antiholinergiki. Ti preprečijo vezavo posrednika acetilholina na receptorje v nosnih žlezah in prenos dražljaja ter tako zmanjšajo prekomerno iztekanje iz nosu.

Dinatrijev kromoglikat v obliki kapljic ali inhalatorja prepreči sproščanje posrednikov alergijske reakcije in se ga zato največkrat uporablja v preventivi.

Kortikosteroidi, aplicirani lokalno delujejo protivnetno na nosni sluznici, ker zmanjšajo število celic, iz katerih se sproščajo posredniki.

Kakorkoli pa se že pojavlja alergija pri nas, bomo vseeno uživali v prihajajoči pomladi in prebujanju narave. Z izbranim zdravnikom ter ustreznim specialistom se bomo potrudili in dodobra spoznali alergen, ki nam povzroča težave ter nato preprečili vsak kontakt z njim. Morda nas bo specifična imunoterapija dokončno rešila težav, sicer pa si bomo pomagali z enim od številnih zdravil.

prim. Janez Poles, dr.med.-internist

Zahvala dobrim ljudem

Kadar človek stori dobro delo, ne da bi mu bilo treba, se Bog ozre navzdol, se nasmehe in pravi: "Že samo za ta trenutek je bilo vredno ustvariti svet."

Te Talmudove besede bi radi uporabili tudi mi za vse vas, za vsakega od vas. Le to vam lahko damo, le tako vam lahko pokažemo hvaležnost za vašo dobroto, le tako se vam lahko zahvalimo za darove, ki ste jih namenili Žigu.

Kot staršema je nama ognjišče družinskega življenja z ljubeznijo in veseljem pred enajstimi leti zapolnil prvorojenec Žiga, lani pa še njegova sestra Kaja. Naše življenje bi bilo še naprej podobno življenju mnogih družin, če ne bi pred leti udarila med nas Žigova bolezen.

K sreči je poguma skupaj z nama in še več od naju imel najin Žiga. Vse operacije in trpljenje, povezano z njimi, je prenašal z neverjetnim optimizmom. Pogum je res nenavadna moč in najboljša, kar lahko človek stori sebi in drugim. S pogumom se prebijemo povsod in celo skozi najtemnejši oblak uzreš žarke sonca, če imaš pogum. Naša družina ga še ni izgubila.

Nasprotno. Veliko poguma, prežetega z ljubeznijo in človeško toplino ste dodali vsi, ki ste sodelovali v akciji, da bi pomagali Žigu. To nas v dneh, ko čakamo na najbolj odločilne trenutke v Žigovem življenju, greje in bogati.

Vseh vas ne moremo imenovati, za vse niti imen ne vemo. A več kot ime nam pomeni to, da ste z nami v srcu. Veliko, veliko več vas je dobrotnikov, kot smo pričakovali.

"Ljubezen zdravi ljudi, pravijo, tako tistega, ki jo daje, kot tistega, ki jo sprejema."

V družini upamo in verjamemo, da se bo naš družinski član zdrav vrnil iz tujine. Za vas, dragi dobrotniki, ne najdemo pravih besed hvaležnosti. Zato naj tistim, ki ste nas finančno podprli, tistim, ki čutite z nami, podarjate prijazne besede, izrečemo le našo družinsko zahvalo z iskreno željo, da vas vedno in povsod spremlja trdno zdravje, ki si ga za Žiga tako zelo želimo.

Naj se posebej zahvalimo za pomoč: vodstvu Premogovnika Velenje, sindikatu podjetja ter sodelavcem z odkopa Z2 Jama Škale in Praktičnega izobraževanja.

Starša Mateja Čečko in Danilo Podjavoršek, Žiga in Kaja Podjavoršek

Pozdravljen prijatelj planin!

Ko je pomlad, se pričneš ozirati po bregeh. Tisoč misli in vprašanj se naenkrat mrzlično podi po glavi, kam, kdaj, s kom... odriniti navkreber. Da, dragi moji, odpira se čas pohodništva.

Da nas ne bi presenetila narava, si bomo obudili spomin, kaj vse moramo imeti in vedeti, preden se odpravimo na potep.

Za hojo v gore je treba imeti vedenje o gibanju, bivanju in ravnanju v gorah ter o značilnostih gorskega sveta. Osnovno znanje, veščine in navade si lahko pridobimo na organiziranih in vodenih izletih, pohodih in turah, s sodelovanjem v planinskih šolah in tečajih, ki jih prirejamo v planinskem društvu, ter s samoizobraževanjem (učbeniki, priročniki, revije, internet). Cilj različnih vrst usposabljanja je upoštevanje in ohranjanje naučenega v praksi.

V slovenskih gorah smo vse planinske poti glede na njihovo tehnično zahtevnost razdelili v tri skupine: **lahka pot** je tista, pri kateri si pri hoji ni treba pomagati z rokami; **zahtevna pot** vodi prek težjih mest, pri katerih si zaradi varnosti pomagamo z rokami; **zelo zahtevna pot** je tista, kjer je raba rok pri hoji nujno potrebna in je zato nadelana oziroma zavarovana s klini, žičnimi vrvmi in stopi.

Na to nas opozarjajo opisi in vodnikih, različne oznake na izhodiščih poti ter na planinskih zemljevidih. Zelo zahtevne poti so na planinskih zemljevidih označene s pikčasto rdečo črto, na smernih tablah pa z enakostraničnim trikotnikom, ki vsebuje klicaj – znak za splošno nevarnost. Tehnično zahtevnost poti upoštevajmo pri načrtovanju in izvedbi ture! Na poteh pazimo, da ne prožimo kamenja. Izbogajamo se bližnjic, spoštujemo naravo in se obnašamo kot njeni varuhi.

Na pot gremo le primerno opremljeni

Za potepanje po gorah moramo biti ustrezno opremljeni. Za vso opremo velja, da jo je pred odhodom na turo treba pregledati in ustrezno pripraviti. Oprema mora biti v nahrbtniku pravilno razporejena in jo je treba znati pravilno uporabljati! Če šele začnemo hoditi v gore, potem vzemimo s seboj nekaj več opreme. Izkušnje nas bodo naučile, katere

opreme tovorimo preveč in katere premalo.

Sestava osebne opreme vsakega obiskovalca gora je odvisna od zahtevnosti ture. Ne glede na turo pa za vsakega planinca velja, da naj ima čez gležnje segajoče gojzarje z rebrastim podplatom in dovolj velik nahrbtnik. V nahrbtniku naj bodo poleg malice, pijače in osebnih dokumentov še vedno ročavice, kapa, vetrovka, zaščitna krema, sončna očala, rezervna oblačila, kompas, ustrezen planinski zemljevid, zavitek prve pomoči z zaščitno (astronavtsko) folijo, piščalka, vžigalice, sveča in baterijska svetilka.

V družbi je lepše in varnejše

Na turo ne hodimo sami. Izberimo si primerne tovariša, saj je samohodstvo po gorah tvegano in že ob manjši poškodbi lahko usodno. Dobro presodimo, kdo gre skupaj z nami na turo. Če gredo z nami otroci, potem smo mi njihovi spremljevalci in ne obratno. Otrokom je treba predrediti cilj in vse dejavnosti na izletu. Če se odpravljamo na pot v večji skupini, poskrbimo za stalni nadzor in štetje članov skupine.

Imejmo v mislih, da nas v gorah ogrožajo naravni procesi, predvsem pa naša tvegana ravnanja. Večina nesreč v gorah se začne že doma, zaradi slabe ali neustrezne priprave na turo.

Vzroki nesreč so povezani z izbiro prezahtevnega cilja (telesna in duševna nepripravljenost), pomanjkljive in neustrezne opreme, z neusposobljenostjo in pomanjkanjem znanja o gibanju in pravilni uporabi opreme, nepoznavanjem poti in površja, podcenjevanjem trenutnih

razmer v gorah, ki so povezane predvsem s padavinami in temperaturnimi značilnostmi. Najpogostejše nevarnosti so zdrs, padec, padajoče kamenje, strela, plaz in podhladitev.

V naravi smo gostje

Poleg tega, da varujemo sebe, moramo varovati tudi okolico, naravo. Gore so dom pestrega rastlinstva in živalstva. Življenjske razmere dosegajo svoje skrajnosti. Zato je gorsko okolje še posebej občutljivo za vsakršne posege.

Planinstvo, ki je bilo v začetku vezano na bivanje in delovanje domačinov (pastirjev, lovcev, gozdarjev, rudarjev...), se je od raziskovalne in kulturne vloge razvilo v turistično in rekreativno dejavnost. Posledica takšnega razvoja so številne označene planinske poti, planinske kočice in druga turistična infrastruktura. V gore so začeli zahajati tudi obiskovalci, ki v gorah neupravičeno pričakujejo dolinsko udobje.

Če vas je prijela neustavljiva želja po potepanju po planinah, se pridružite naši planinski sekciji, ki deluje v okvirju Športnega društva Premogovnika Velenje. Naš program izletov je resnično pester.

Kam bomo planinci še šli letos?

Do maja smo izvedli nekaj pestrih pohodov.

11. januarja smo bili na nočnem pohodu "Po poteh Cankarjevega bataljona" (Dražgoše). 10 ur nočnega pohoda. Mraz, veter, sneg, nič nas ni ustavilo. Poskusite prihodnje leto! 8. februarja je sledila Menina planina. 22. marca smo nadaljevali Evropsko pešpot od Grosuplja proti Primorski. 5. in 6. aprila smo bili na Madžarskem. Blatno jezero in vulkanski stebri.

Sprehodimo se skozi terminski plan izletov za to leto:

datum	smer in težavnost	višina v m	organizacija/vodenje
24.-25.5.	Velebit , južni del/L ali Matajur		Tone Žizmond, Zinka Ribič
14.6.	Gora Ojka - pohod bosih/L	733	Milan Okorn, Tone Štih
20.-21.6.	Bricelj /Z	2346	Tone Žizmond
26.-27.7.	Prisojnik - Razor /ZZ ali Križevnik	2601	Franc Maršnjak, Husein Djuherič
15.-16.8.	Triglav /ZZ	2864	Husein Djuherič
5.9.	Romunija - Karpati		Husein Djuherič, Franc Maršnjak, Marjana Borovnik, Vera Debenjak
27.-29.9.	Zgornje Bohinjske gore / Z	2300	Franc Maršnjak, Marjana Borovnik
11.10.	Kamorkoli /L		Tone Žizmond
18.10.	Haloze /L		Primož Strniša
15.11.	Žerjav-Uršlja gora /L	1690	Marjana Borovnik, Zinka Ribič
26.12.	11. Štefanov pohod	1108	Marjana Borovnik

Pa to še ni vse, saj pripravljamo več tur za manjše skupine. Gre za različne težavnostne stopnje. Vsi, ki želite več, pestre in bogate pohode, pozanimajte se pri naših planinskih vodnikih in zvedeli boste vse, kar vas zanima v zvezi s planinami. In ne pozabite: cilj ni vrh, ampak pot!

Miha

Tečaj plavanja

Športno društvo organizira za svoje člane v Bazenu Velenje 10 urni začetni in nadaljevalni tečaj plavanja.

Starost tečajnikov: od 15 leta dalje

Datum tečaja: od 12. 5. do 23. 5.

Ura tečaja: od 20. ure do 21. ure

Cena: 1000,00 SIT

Tečaj bomo opravili ob zadostnem številu prijav.

Tečaj jahanja

Športno društvo želi v sodelovanju s Konjeniškimi klubom Velenje za svoje člane organizirati tečaj jahanja. Vse ljubitelje te vrste rekreacije vabimo na sedež društva, kjer bodo dobili vse informacije in se informativno vpisali v ta tečaj.

Starost tečajnikov je omejena, in sicer se lahko tečaja udeležijo starejši od 12 let. Še vedno se lahko prijavite v tečaj jahanja, ki se bo pričel 7. maja ob 17. uri v KK Velenje. Prijave zbiramo do 7. maja. Plačilo na tri obroke.

Cena 12-urnega tečaja:

redna cena	popust KK Velenje	popust ŠD	cena tečaja za člane ŠD
22.000 SIT	5.000 SIT	2.000 SIT	15.000 SIT

Preizkus hoje na 2 kilometra

10. maja

Športno društvo je v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Celje in v sklopu projekta Skrb za zdravega delavca 1. junija lani uspešno pripravilo preizkus hoje na 2 kilometra. Udeležilo se ga je 65 delavcev Premogovnika. Bomo 10. maja to številko povečali?

Po prvem preizkusu je bilo sklenjeno, da bomo akcijo ponovili jeseni, vendar je zaradi slabega vremena nismo mogli. Zato pa vam v soboto, 10. maja, ponujamo priložnost, da se le odločite za ta preizkus ali pa se znova testirate.

Preizkusa se boste torej lahko udeležili v **soboto, 10. maja, dopoldne** s startom pri **ribiški koči ob Škalskem jezeru**. Startni čas boste izvedeli ob prijavi, kjer vas bomo razporedili v eno od skupin. Vsak udeleženec preizkusa bo opremljen z uro Polar.

Testiranje zajema hojo na dva kilometra po ravnem terenu, na prostem, ob ugodnih vremenskih razmerah. V primeru močnega dežja preizkus odpade in se preloži za en teden. Testiranje spremlja merjenje telesne teže in višine, krvnega tlaka, krvnega sladkorja in holesterola v krvi.

Rezultat testiranja je podatek o **maksimalni aerobni zmogljivosti** posameznika.

Izvajalci preizkusa udeležencem priporočajo:

- ✓ da so tešči oziroma da dve do tri ure pred pričetkom preizkusa ne uživajo obilnejših obrokov hrane in ne kadijo,
- ✓ da se na dan preizkusa in dan pred njim izogibajo težjim telesnim naporom,
- ✓ da na dan preizkusa in dan pred njim ne pijejo alkohola in ne uživajo poživil,
- ✓ da se za preizkus oblečejo in obujejo udobno, športno,
- ✓ da hodijo hitro in odločno, tako da se telo vsaj malo prepoti,
- ✓ da uporabljajo svoj običajni način hoje – tekmovalna hoja in tek nista dovoljena,
- ✓ da imajo ritem hoje ves čas enak - pospeševanje pred koncem je lahko vzrok za slabši rezultat.

Cena preizkusa je 1.500 SIT, Športno društvo prispeva za vsakega člana 1.000 SIT, torej je **plačilo za člana ŠD 500 SIT**.

Prijave za preizkus hoje zbiramo na sedežu Športnega društva.

Plačilo je možno s predložitvijo športne izkaznice **do 7. maja**. Število udeležencev je omejeno, zato s prijavo pohitite!

Komu se ne ljubi igrati malega nogometa?

Od konca januarja je v telovadnici Šolskega centra Velenje potekalo prvenstvo poslovnega sistema v malem nogometu, ki ga je organiziralo športno društvo. V devetih krogih je tekmovalo po deset ekip v 1. ligi in v ligi veteranov.

Zmagovalna ekipa prve lige - Zračenje (zgoraj), zmagovalna ekipa lige veteranov - Priprave (spodaj)

Neprijetna značilnost tekmovanja je bila, da se v obeh ligah nekatera moštva kar nekajkrat niso udeležila tekem. Najslabši so glede udeležbe bili nogometaši Jame Pesje, ki so manjkali kar v petih krogih, ekipi Jame Škale in Priprav pa dvakrat nista prišli na igrišče.

Jim niso ustrezali termini tekem ali so imeli nesrečno roko s sestavo svojih ekip? Kakorkoli, nasprotniki so brez boja zabeležili zmage, s čimer so lahko bili zadovoljni, ostali pa so nepotešeni v želji po igranju malega nogometa.

4. aprila sta bila v obeh ligah odigrana zadnja kroga in končna lestvica ekip je taka:

1. liga: **1. Zračenje 24 točk**, 2. Klasirnica 22 točk, 3. Strokovne službe 20 točk, 4. ESD 16 točk, 5. Jama Preloge 12 točk (-1), 6. Jama Škale 12 točk (-2), 7. Jamski transport 11 točk (-1), 8. HTZ IP 7 točk, 9. Priprave 6 točk (-2), 10. Jama Pesje 0 točk (-5);

liga veteranov: **1. Priprave 25 točk**, 2. Klasirnica 21 točk, 3. ESD 19 točk, 4. HTZ IP 14 točk, 5. Zračenje 13 točk, 6. Jamski transport 12 točk, 7. Jama Preloge 9 točk, 8. Jama Škale 10 točk (-1), 9. Izobraževanje 2 točki (-1), 10. Jama Pesje 0 točk.

Diana Janežič

Za črno-belimi deskami

20. marca je bilo v restavraciji Jezero prvenstvo poslovnega sistema Premogovnik Velenje v šahu za leto 2003.

Sodelovalo je 6 ekip. S 16 točkami je zmagalo moštvo **Strokovne službe**, drugo mesto je s 13 točkami osvojilo moštvo HTZ IP, tretje pa z 10,5 točke moštvo Priprav. Moštvo Praktičnega izobraževanja je zbralo 8 točk in zasedlo 4. mesto, šahisti Klasirnice so bili s 6,5 točke peti in Zračenja s 6 točkami šesti.

Najboljši šahisti (od leve) Slavko Ilić, 2. mesto, Emil Virant, 1. mesto in Muhamed Kadrić, 3. mesto

Vse fotografije: Jože Grubelnik

Športno društvo vabi v teniške tečaje

- ✓ začetni tečaj
- ✓ nadaljevalni tečaj
- ✓ individualni tečaj
- ✓ teniška šola

Cene tečajev

tečaj	za člane ŠD	za druge
10 urni začetni tečaj	4.500 sit	8.000 sit
10 urni nadaljevalni tečaj	5.500 sit	9.500 sit
individualni tečaj	1.800 sit (1ura)	3.000 sit
teniška šola	3.000 sit (mesečno)	3.500 sit

Informacije in prijave sprejemamo v prostorih ŠD ali na telefonski številki: 5863-043 ali int. 1820.

Tečaji bodo potekali ob torkih in četrkih od 17. do 18. ure v Beli dvorani.

NI MESTA, DA SE GA NE BI OPRIJEL

malte **TORMALT**

TORMALT pripravljene suhe mešanice v 30 kg vrečah ali 6m³ silosih za:

- vse vrste ometov
- malte za zidanje
- kontaktne malte
 - fine malte
- malte za estrihe

Pri uporabi dodate le vodo!

Mokre betonske mešanice vam z avtomešalci dostavimo na gradbišče in s črpalko tudi vgradimo.

DELAVNICA ZAŠČITNIH SREDSTEV

PONUJAMO VAM KVALITETNE STORITVE

- **izdelava** delovnih oblačil, čevljev in rokavic,
- **popravilo** čevljev,
- popravilo usnjene in tekstilne galanterije,
- **robljenje** preprog,
- **obnova** sedežnega pohištva,
- izdelava transparentov, platnenih senčil, rolo zaves in prtov,
- izdelava in popravilo cerad ter baldahinov,
- izdelava prevlek za avtomobilske sedeže,
- dobava in **polaganje** zidnih ter talnih oblog.

ZA TISTE, KI ŠE NE VEDO:

- oblačila za prosti čas
- hlače športnega kroja s številnimi epi ter praktičnimi in modnimi zadrgami
- udobne hlače za rolarje
- telovnik z nahrbnikom

HTZ
VELENJE
I. P., d. o. o.

Tel/fax:
03/587-57-64
ali 898-40-46
www.htz.si

OBIŠČITE NAS V TRGOVINI IN POPRAVLJALNICI NA KERSNIKOVI 13 V VELENJU

v neposredni bližini trgovine VIS-A-VIS

DELOVNI ČAS: od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.00.

PONUJAMO VAM UGODEN NAKUP

MOBILNIH TELEFONOV
RAZLIČNIH ZNAMK

Zaposlenim v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje omogočamo obročno plačilo prek osebnih dohodkov.

Ponujamo vam:

GSM telefonske aparate, mobi pakete, mobi kartice, brezvrvične telefonske aparate Siemens, navadne telefonske aparate raznih proizvajalcev, dodatno opremo za GSM aparate, servisiranje telefonskih IN GSM aparatov.

**PRI NAS LAHKO SKLENETE NAROČNIŠKO RAZMERJE ZA CENEJŠE
TELEFONIRANJE V TUJINO.**

Vabimo vas, da nas obiščete v poslovnih prostorih v Kersnikovi 13 v Velenju. Lahko nas tudi pokličete na telefonsko številko 58-72-400 ali na interno številko 22-00.

OSVOJITE SVET
S CENEJŠIMI
MEDNARODNIMI
TELEFONSKIMI
POGOVORI

ZDRAVILIŠČE LAŠKO

Informacije in rezervacije:
Zdraviliška cesta 4, 3270 Laško
03 7345 166
<http://www.zdravilisce-lasko.si>
e-pošta: info@zdravilisce-lasko.si

Center zdravja in lepote Zdravilišče Laško vabi v

- **masažni salon**, kjer izvajajo masaže kot so: švedska, anticelulitna, aroma, refleksna, ayurvedska masaža, masaža z vročimi kamni ter indijska masaža glave
- **kozmetični salon** (poleg klasične nege opravljajo nego obraza, vratu in dekolteja z naravnimi sestavinami, z dodatkom kisika, ter najrazličnejše postopke za nego telesa)
- **romantične kopeli** kot sta Dianina ali Apolonova kopel
- **salon za pedikuro**, kjer vam ponujajo poleg klasičnih storitev še kraljevsko pedikuro

PRIČAKUJEMO VAS TUDI V:

- **hotelu Vrelec******
- notranjem in zunanjem **termalnem bazenu** ter masažnem bazenu (32° - 25°C)
- **savna centru** s pestro ponudbo različnih savna doživetij na 500m²
- **fitness studiu** s kardio linijo

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	ZGORNJI RAZŠIRJEN DEL SAPNIKA	SPROSTITUTEV JAJČECA IZ JAJČNIKA	SOGO-VORNIK	ANTON MAHNIČ	HITER RUSKI LJUDSKI PLES	HOTEL LARIX	OBMEJNA VAS NA KOPRSKEM	ASTRO-NAVYTSKA OBLEKA	GRŠKA BOGINJA SREČE IN NAKLUČJA
GOSJI SAMEC						KONICA			
PAUL KLEE						SLOVENSKI DIRIGENT CIPCI			
					PRIPRAVA ZA ZAPIRANJE OKEN IN VRAT				
VZKLIK PRI BIKOBOBBI				ALENKA KEJŽAR			ŽELEZO		
							MANJŠI KLAVIR		
TROPSKO DREVO, KI DAJE DRAGOCEN LES	VRHUNSKI ŠPORTNIK			ČOPASTA KOKOŠ					NEMŠKI AVTO
	ROMANA ZRNEC			GEORGE ELIOT					

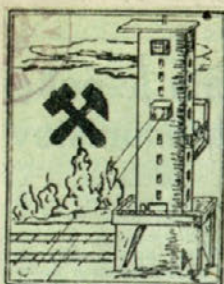
HOTEL LARIX	ZAGO-VORNIK MIRU	VSEUČI-LIŠČE	ODMEV, EHO	VEČJA, OKROGLA POSODA	PRVI ČLOVEK, KI GA JE USTVARIL BOG	POKRAJINA NA JUGU BIH												
SVINJA						ZIDANA OGRAJA							PEVKA SADE					
KRATKE DUHOVITE ZGODOBICE O ZNANIH LJUDEH								JAN NERUDA		PISEC DRAMSKIH DEL	MOZOLJA-VICA	AMERIŠKI IGRALEC BEATTY						
KERSNIKOV ROMAN								VERDLJEVA OPERA				REKA NA PELOPONEZU EVROTAS						
												INSERAT						
ILKA VAŠTE			DRAMATIK FILIČIČ					GRŠKI BOG VOJNE	RASTLINA Z IZRAZITIM CVETOM, CVETLJICA	DVOŽIVKA						AVION	PREBIVALEC ATIKE	
ZEMLJIŠKA POSEST V FEVDALIZMU			VLADO KRESLIN			JADRALKA MAUČEC					DRŽAVA V JZ AZIJI							
PREBIVALKA ZELENEGA OTOKA						AMERIŠKI PRODUCENT SPELLING					NAŠ PISATELJ (VITAN) JURJ SOVČEK		ELIZABETH TAYLOR					
SEVERO-ZAHOD			KIP PRI KEOPSOVI PIRAMIDI	TESNILNA NAPRAVA	HOTEL LARIX	UMET. OBLIKOVANJE FILMA						IT. MESTO V PIEMONTU						
ŽENIN ALI MOŽEY OČE					SOLMI-ZACLJSKI ZLOG	IGRALKA MIRANDA			SKOPIUH			VRSTA VRBE						
HOTEL LARIX	KLASIČISTI-ČNI UM. SLOG V ZAČ. 16. STOLETJA	ŠVICARSKI FIZIK BLOCH	PEVKA ZORE					OSNOVNA ŠOLA	GMOTA, KI ZDRSNE S POBOČJA	PIMPEK	IVAN VIDAV		PISATELJICA PEROCI					
ODPO-SLANEC							ODPADNA VODA						OSNOVNI GLASBENI ELEMENT					
NEMŠKI PISATELJ (THOMAS)						PRIKLJUČ. AVSTRIJKE K NEMČIJI												
ZELO MAJHNA KOLIČINA						MESTO SEŠTJJA			NIZEK ŽENSKI GLAS									
ELEMENT ITALJANŠČ. V DRUGEM JEZIKU																		
ROBERT ALTMAN			KUNEČ, KI IMA OVNU PODOBNO GLAVO															
									FORDOV AVTO									

Nagrada križanka HTP Gorenjka, Kranjska Gora

Napišite geslo iz križanke na dopisnico in jo do 21. maja pošljite na naslov:
 Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje.

Nagrada HTP Gorenjka v vrednosti 80.000 SIT je: enotedenski najem apartmaja Razor v Kranjski Gori za 4 osebe; koriščenje je možno do 15. junija 2003.

JAKOV, Cipci slovenski dirigent hrvaškega rodu; **KRKON** dvoživka; **AARON** Spelling ameriški producent TV nanizank; **ASTI** italijansko mesto v Piemontu; **OPLAKA** odpadna voda; **FELIX** Bloch švicarski fizik, nobelovec I. 1952;

Velenjski

IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

VELENJE, 1. MAJA 1953

LETO I. — ST. 4—5 — CENA 20 DIN

RUDAR

UREJA UREDNISKI ODBOR, ODGOVORNI UREDNIK
VELENJE, ČEKOVNI RAC. ST. 622-T-4-PRI N. B. 80

Velenje
Sp Do 0
RUDAR
2003

070.489(497.12 Velenje)

9002202.3

KNJIŽNICA KULT. CENTRA
I. NARODNIKA VELENJE

COBISS 0

Naj živi praznik dela

1. MAJ

pri pošti 3320

**UPRAVNI ODBOR
IN DELAVSKI SVET**

**RUDNIKA
LIGNITA
VELENJE**

želi ob prazniku dela mnogo uspehov usem rudarjem, delavcem, tehnikom, uslužbencem in inženirjem v njihovem delu za razvoj in procvit našega rudnika • Usem delovnim kolektivom rudarski pozdrav

Srečno!